Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 221 (13710) | 1974 оной сентябриин 20, пятница | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. И. ЛОГУШКИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, партийна болон совет органуудта удаан саг соо үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө союзна удха шанартай тусхайта пенсионер Иван Иванович **Логушкиниие** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

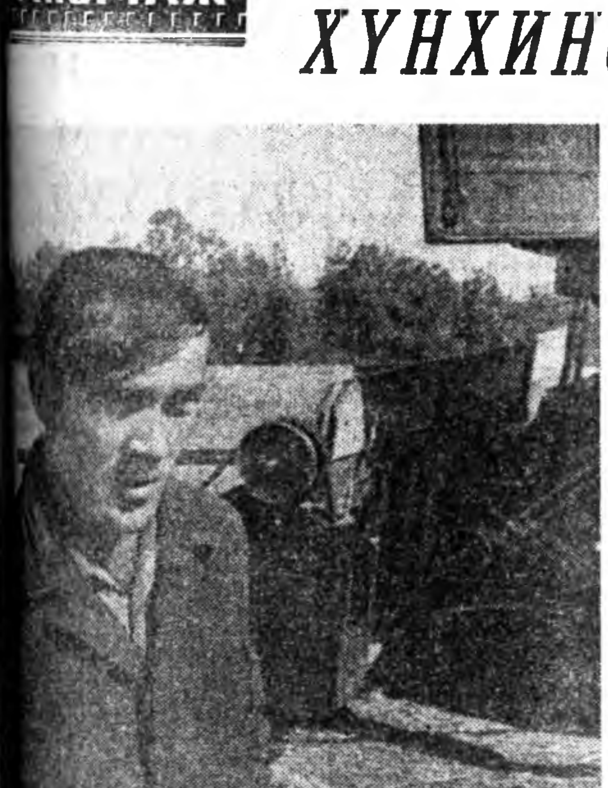
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной сентябриин 19.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА, ҺОЛООМО СУГЛУУЛГА, НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАЛГАЯА ЗЭРГЭ ЯБУУЛЖА, БҮХЫ МАШИНА, ТЕХНИКЭЕЭ АШАГТАЙГААР ХҮДЭЛГЭГТЫ!

ФОТО РЕПОРТАЖ

ХАЛИ-ГОРХОНДО ХҮНХИНӨӨТЭЙ

Совхозой түб — Жэмһэг һууринһаа сэхэ зүүлжээ. Улаан-Горхоной хүүргээр гараад, тээ саахануур урагшаа годирһон харгыгаар ябабалтнай, ажалгын эрьеэр ургаһан һөөг бургааһаар халхалагдаһан ута гэрэй тэбхын харлахыень заабол харахат. Энэмнай Саяанай совхозой нэгэдэхи отделениин полевой стан гээшэ.

Хобоотонги ялхитай харгыгаар нилээд дэншэргэжэ, хүрэжэ ерэхэдэмнай, дүтэхэнэ ажалладаг комбайнернуудынь үдэрэйнгөө сайлалганда сугларанхай байба. Урид хоолloһон таряа хуряагшадынь хахад үдэрэй туршада хэды бункер ороохо тоог дээрэ эльгээһэнээ тооложо согсолно. Харин нүгөөдүүлынь комбайнаа эрьежэ, шурэб, гайкынь һуладаһаниие шалган үзэнэ.

— Эдэ үдэрнүүдтэ урагса хуряалгамнай яһала эмхитэйгээр ябажа байна. Һаядаа шэнииисэтэй холижо тариһан горохоо хуряажа дүүргэхэмнай. Энэ жэлдэ бороо хуратай байһандаа юм гү, урагсань нёдондоной хиһоо һайн. Гектарай дундаж зэргээр 13—15 центнер горох абтана, — гээд энэ отделениин агроном Пурбо Пурбуевич Ламинов хөөрэнэ.

Хали-Горхоной тарялан дээрэ ажаллажа байһан тракторно-тарлан ажалай нэгэдэхи бригадын комбайнернууд хура бороогүй үдэрнүүдтэ адар томо талынгаа онгосонуудые дүүрэн хүсэндэнь гэхэ гү, али 20 часай туршада таһалгаряагүй хүдэлгэжэ, урагса хуряалгаяа богони болзорто үнгэргэхөөр эрмэлзэнэ. Мүнөө эндэхи тарялан дээрэ 6 комбайн хүдэлгэгдэнэ. Тэдэнэй хоёрынь таряа сабшажа, баал болгон унагаадаг юм. Харин нүгөөдэ дүрбэниинь хатаһан хоолостой баалнуудые суглуулжа сохино. Тиихэдэ эдэ комбайнуудай бункертаа суглуулһан ороойеньгурбан автомашина Хобоохойн тарянай тоог дээрэ зөөнэ.

— Бригададамнай бүхыдөө 1287 гектарай ороохого ургамалнууд хуряахаар даалгагданхай. Һүүлэй дүнгөөр, 390 гаран гектарай тарян хуряагдаа. Тиихэдэ 120 гектар горох суглуулагдажа байна. Дунда зэргээр гектарай 12,2 центнер ороохон абтана. Түсэбнай 13 центнер байһан юм. Хойшодоо нүгөөдэ полинуудай урагса хуряахадамнай даабаритайгаа хүсэлдэжэ болохо аабза гэжэ багсаанабди. Үндэрөөр, үдхэнөөр ургаһан тарямнай һаял эдеэшэжэ байна. Тэрэнээ сэхэ хадахаар шиидэнхэйбди, — гэжэ тус бригадын бригадир Сергей Михайлович Пермяков мэдүүлээ һэн.

Үдэрэйнгөө сайлалгада түргэхэн хооллоһон комбайнер, автомашинын жолоошод поли тээшээ шамдуухан һубарибад. Эгээл энэ үедэ Сергей Пермяков полевой станай тогоошон эхэнэрнүүдһээ томохон термос, бидонуудтай халуун эдеэ абажа хүнгэн автомашинадаа ашаад, гүбээгэй саада захада шэнииисэ сабшажа байһан комбайнернуудта ошобо.

Хали-Горхоной полевой станда механизаторнуудай комбайнер, жолоошодой абаһан социалис уялга, үдэр бүри хэһэн ажалайнь дүн аржытар бэшэгдэнхэй. Тиихэдэ отделениин агроном Пурбо Ламинов табан хоног бүри нэгэ удаа «Сахилгаан», «Дайшалхы хүдэлһэн» гэжэ ханын газетэ гаргажа, урагса хуряагшадай зориг бадараруулна. Мүн эндэ мүрысөөншье үргэнөөр дэлгэрэнхэй. эрхимлэгшэдэй хүндэлэлдэ Улаан туг үргэгдэжэ, дамжуулгын вымпел мүнгэн шантайгаар барюулагдана. Бидэнэй ябаһан үдэр полевой станай дэргэдэ түрүү комбайнер Петр Прокопьевич Сизых гэгшын түйлаһан амжалтын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан улаан туг һалхи һэбшээндэ намилзажа байгаа һэн.

— Урагса хуряахын хажуугаар һолоомоёо түргэн суглуулжа, намарай паар хахалалгаяа үргэнөөр ябуулнабди. Комбайнернуудай халаанайнгаа нормо жэншэдгүй дүүргэнэ. Заримдаа эбдэрхэдэнь, сэхэ поли дээрэнь заһабарилагдана. Хараалһан зорилгынгоо ёһоор, таряа хуряалгаяа ажалай 20 үдэрэй туршада, намарай паар хахалалгаяа баһал сентябриин 25 болотор сүм дүүргэхэл гэжэ эрмэлзэнхэй. Хэлэһэн үгэдөө заабол хүрэхэл байхабди, — гээд отделениин агроном Пурбо Ламинов хөөрөө бэлэй.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

Түнхэнэй аймаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: мүрысөөндэ эрхимлэһэн комбайнер П. Сизых. Улаан-Үдын 1268-дахи автоколоннын жолоошон Ю. Билашевскиин автомашинада тарян ашагдана.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

[С]АБШАЛАНГАЙ ТҮРҮҮ [Б]РИГАДАНУУДТА

...хуряалгын халуун ...риин хажуугаар үб... бэлдэхэ асуудал... аймагай Борьёогой ...хид ехэ анхарал ...

...тэжээл бэлдэлгэ ...үнөө үедэ ажахын ...о оруулагдаһан гур... бригада ажаллана. Бригадануудые аймагай түрүү луговодууд ... Селиванов, Фё... Чекомазов, Борис ... гэгшэд толгойлно. Тэжээл бэлдэлгэ дээ... ...орна үшөө хоёр звено ...жэ табигданхай.

...ой малые үбһэ тэ... хүсэд хангахын тула тэжээл хэрэгтэй болоо... ...шэһээ сабшалангайн... ...ан һайжаруулха, үр... һөөг бургааһанһаань ..., урагсыень дээшэ..., үһалха талаар Борь... эмхидхэлэй горитой ... Нуга сабшалангай ...аруулһанай, тэндэ ...лэй ногоо тарижа, ... минеральна тэ... оруулһанай ашаар ур... ...эхээр дээшэлээ. Түрүү ... М. Н. Селиванов, Чекомазов гэгшэд даа... ...һан газар дээрэһээ ...элнүүдтэ га бүриин ... центнер үбһэ хугай 104 гектарынь үһалагдадаг. Эдэ хоёр бригадынхид тэжээл бэлдэхэ даабаряа нилээд үлүүлэн дүүргээ. Жэшээнь, нүхэр Селивановай даадаг бригада түсэбэй ёһоор 3400 центнер үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэбтэй аад, августын 25-да 5500 центнер бэлдээ, харин Чекомазовай бригадынхид 4.700 центнер үбһэ бэлдэхын орондо 6.800 центнер үбһэ тэжээл бэлдэһэн байна. Тиигэжэ дээрэ дурсагдаһан хоёр бригадынхид га бүриһөө дунда зэргээр 30—31 центнер үбһэ абаа. Иимэ хэмжээнэй урагса аймаг соо эрхим гэжэ тоологдоно. Эдэ хоёр бэрхэ луговодуудай даадаг бригадынхид жэл бүри һайн үрэ дүн туйлажа, аймагай үбһэшэдэй дунда түрүү һууринуудые эзэлдэг байгаа. Бригадануудай гэшүүд иимэ һайн урагса хуряахын тула ажалаа бүхыдэнь оньһожорууланхай, хоёр дахин үһалдаг байна.

— Хэрбээ сабшалангай газарые үндэһөөрнь һайжаруулжа, үргэдхөөд байгаа һаа, холын сабшаланшье хэрэглэһэнэй үлүү, — гэжэ совхозой главна агроном Иван Петрович Зайцев мэдүүлээд, саашань иигэжэ үргэлжэлбэ. — Селиванов, Чекомазов гэгшэд энэ жэлдэ 15 центнерһээ бага бэшэ витаминтай үбһэ бэлдэхэ байна. Сентябриин 1-нэй байдалаар совхоздо хамта дээрээ 30 центнер үбһэн бэлдэгдээд байна.

...хуряадаг звенонууд ...э жэлһээ хубилгаг... ...рез даанхай үйлэдбэ... ...аданууд болгогдон... ...ээндэ хэрэгтэй техни... ...уд даалгагдажа үгтэ... ...йна. Энээнэй ашаар ...ан дээрэ хүдэлэгшэ... ...лынь нилээд түргэд... ...юм.

...ын тоосоондо оруу... бригадануудта, энэ ...иилжэ хэды шэ... ...гаса хуряаха тухай ...даабари үгтөө. Үгтэ... ...э даабариин ёһоор ... бүхэн га бүриһөө ... центнер шахуу үбһэ ... абаха ёһотой.

...алангайнь участогууд ... адлирхуу гэхын ... Жэшээнь, М. Н. ...овай харууһалдаг ...тарай 74-ниинь үһа..., Ф. Ф. Чекомазовай ... 123 гектар сабшалан...

Совхозой үбһэнэй бригаданууд эдэ үдэрнүүдтэ холын сабшалангуудые, арал газарнуудые сабшана. Оньһожоруулагдаһан звенонууд үбһэ һүрилжэ байна. Ажахыда силос, сенаж дарагдахаһаа гадна үбһэнэй гурил, малай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ орооһон бэлдэгдэнэ.

В. КЛОЧИХИН,
«Зэдын үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1974 оной сентябриин 16-най мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Ороохото ургамалнууд: Сабшагдаһаниинь	Ороохото ургамалнууд: Сохигдоһониинь	Намарай паар
Баргажанай	63	86	13
Баунтын	—	—	—
Бэшүүрэй	76	91	42
Зэдын	53	68	28
Яруунын	42	49	11
Загарайн	49	97	32
Захааминай	67	55	44
Кабанскын	63	71	50
Хэжэнгын	49	61	4
Хурамхаанай	64	91	15
Хяагтын	57	79	22
Мухар-Шэбэрэй	79	62	38
Ахын	—	—	—
Прибайкалиин	61	68	60
Хойто-Байгалай	16	22	93
Сэлэнгын	42	78	9
Түнхэнэй	40	52	28
Улаан-Үдын	73	96	48
Хориин	46	73	7
Республика бүхыдөө:	60	75	32

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1974 оной сентябриин 16-най мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Сабшагдаһаниинь	Һүрилэгдэһэниинь	Сенаж	Силос
Баргажанай	73	97	8	87
Баунтын	108	93	—	—
Бэшүүрэй	64	87	112	84
Зэдын	54	89	43	94
Яруунын	75	92	18	68
Загарайн	81	97	175	88
Захааминай	96	88	120	198
Кабанскын	90	98	55	75
Хэжэнгын	84	96	69	42
Хурамхаанай	76	98	25	67
Хяагтын	68	99.4	22	149
Мухар-Шэбэрэй	62	92	114	90
Ахын	93	93	—	—
Прибайкалиин	69	92	68	61
Хойто-Байгалай	77	95	—	77
Сэлэнгын	71	96	15	122
Түнхэнэй	70	97	53	122
Улаан-Үдын	73	100	279	70
Хориин	71	93	37	267
Республика бүхыдөө	74	94	76	87

ТУҺАЛАЛСАХААР ТҮНХЭН ЗОРИБО

Байгша ондо шэнэ урагса хуряалгадаа эрхимээр бэлдэһэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд аймаг доторoo эгээн түрүүлэн таряагаа суглуулжа абаба. Тиигээд таряагаа хадажа дүүргэһэн комбайнернуудынь хүршэ ажахынуудтаа урагса хуряалгадань хамһалсахаар комбайнаараа ошобод. Тусхайлан хэлэбэл, тус ажахын гурбан комбайнер—Кировэй нэрэмжэтэ совхоз, дүрбэниинь Оронгын совхоз, гурбаниинь Түнхэнэй аймагай ажахынуудай таряа хуряалсахаяа мордобод.

А. НАГАСЛАЕВ.

Улаан-Үдын аймаг.

ҺҮН—ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

МУХАР-ШЭБЭР. (Манай корреспондент телефоноор мэдээсэбэ). Аймагай ажахынууд сентябриин 13-да гүрэндэ һү худалдаха гурбан кварталайнгаа арадай ажахын түсэб дүүргэээ. Бүхыдөө 90.350 центнер һү тушааха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 90.513 центнертэ хүргөө. Тиигэжэ нёдондоной энэ үеынхиһөө 13 мянган шахуу центнерээр ехэ һүн худалдагдаа.

Энээгээрээ һанаагаа амарангүй аймагай колхоз, совхозууд кварталай дүүрэтэр үшөө 6500 гаран центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулха хүсэлтэй. Мүнөө үдэр бүхэндэ 370 гаран центнер һүн гүрэндэ тушаагдана.

Гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ талаар «Знамя Ленина», «Родина», «Путь Ленина» колхозууд, «Забайкалец» совхоз эрхимлэжэ ябана. Жэшээнь «Знамя Ленина» колхоз 8721 центнер һү худалдажа, түсэбөө 1321 центнерээр үлүүлээ. Һарын дүүрэтэр кварталай түсэбһөө үлүү 580 центнер һү нэмэжэ худалдаха хараатай. Тус колхоз нёдондоной энэ үеынхиһөө 1500 центнер ехэ һү тушаанхай.

Һү һаали дээшэлүүлхын түлөө аймагай һаалишадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Энэ мүрысөөндэ «Авангард» колхозой Алташын фермын һаалишан Чимитсу Ирдынеева эрхимлэжэ гараа. Тэрэ 8 һарын туршада үнеэн бүриһөө 2566 килограмм һү һаагаа. Мүн «Забайкалец» совхозой һаалишан А. М. Петрова үнеэн бүриһөө 2360 килограмм һү һаажа, хоёрдохи һуури эзэлээ. Мүн «Знамя Ленина» колхозой һаалишад Е. Ф. Спастина, В. Н. Ковалева, М. Г. Ковалева, П. А. Рымарева гэгшэд үнеэн бүриһөө 2 мянгаад килограмм һү һаажа, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

ХОРИИН АЙМАГТА

ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ—2337...

Дээдэ-Тайлсын совхозой 43 һаалишад 727 үнеэ харууһална. Һү һаали дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй эршэ үдэр ерэхэ бүри эндэ шангадана. Һаалишад тус тустаа хоорондоо мүрысэнэ.

Байгша оной үнгэрһэн найма һарын социалис мүрысөөнэй дүн согсолходо, Санномысска һаалиин гүүртын коллектив түрүүлжэ гараа. Энэ гүүртэдэ 11 һаалишад ажаллаха зуураа. 197 үнеэ даажа абанхай юм. Тэдэнэр бүхыдөө 3401 центнер һү һаагаа гэхэ гү, али жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һааха уялгатай байбал, найма һара соо нэгэ үнеэнһээ 2728 килограмм һү һааба.

Һаалишан бүхэн социалис мүрысөөндэ эрхим дүн туйлана. Клавдия Ивановна Авдеева үнеэн бүриһөө 2337 килограмм һү һаажа, жэлэйнгээ уялга үлүүлэн дүүргэбэ. Тиихэдэ һаалишад Т. Новикова үнеэн бүриһөө 2.020 килограмм, Ф. Капорская — 1984, Г. Кумысбаева 1851 килограмм һү һааһан байха юм.

Һү һаалиин гүүртэнүүдэй коллективүүдэй шударгы габшагайгаар ажаллаһанай ашаар тус совхоз гүрэндэ һү худалдаха гурбан кварталайнгаа түсэб һараар урид дүүргэбэ. Юһэ һарын туршада 7950 центнер һүн гүрэндэ худалдагдаха байбал, сентябриин нэгэнэй байдалаар 8729 центнер һүн худалдагдаа.

МАЛАА ШАХАН ТАРГАЛУУЛНА

49 малшад, тугалшад Хүрбын совхоздо ажаллана. Зунай сагта малаа шахан таргалуулжа абаха гэһэн социалис уялга тэдэнэр абаа һэн. Тус ажахын малшад хэлэһэн үгэдөө эзэн байхын тулада даажа абаһан малаа зүбөөр харууһалха, ногоо сагаатай бэлшээридэ һайнаар адуулха гэжэ оролдоно. Эртэ үглөөгүүр малаа бэлшээридэ гаргаад, үдэшын боро харааан болотор адуулна. Тиихэдээ саг сооһь үһалдаг, нэмэлтэ тэжээл үгэдэг байна.

Совхозой малшад, тугалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 8 һарын дүн согсологдобо. Нэгэдэхи отделениин мал шахан таргалуулха гүүртын малшан Харитон Казазаев мүрысөөндэ түрүүлээ.

Тугалшад Даба Дашиев, Василий Солдатов, Степан Трусс, Владимир Басаев гэгшэд габшагай һайнаар ажаллажа, тугалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Жэшээлхэдэ, тугалшан Даба Дашиев жэлэй эхинһээ хойшо даажа абаһан тугалнуудайнгаа шэгнүүрые бүхыдэнь 119 центнерээр нэмээгээ гэхэ гү, али сүүдхэдээ дунда зэргээр 930 граммаар нэмээһэн байна. Нүхэр Дашиев августда үшөө ехэ амжалта туйлаа. Тэрэ харууһалдаг малайнгаа шэгнүүрые энэ һарада бүхыдэнь 51 центнертэ хүргэжэ. мал бүхэнэйнгөө нэмэлтэ шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 1180 граммда хүргэжэ шадаа.

Д. ДОРЖИЕВ.

[ЗВЕНО]ЫН БҮХЭН 1200 ЦЕНТНЕР ҮБҺЭ БЭЛЭДХЭЭ

...үрэй аймагай ...үдай совхозой ...р Семенович ... хүтэлбэрил... ...ээл бэлэдхэг... оньһожоруулаг... звено бүхыдөө ... центнер үб... ...жа, хүн бүхэниинь 1200 центнер үбһэ бэлэдхэбэ.

Хоёр нагшуургатай, бухал табиха нэгэ «КНУ» түхеэрэлгэтэй, тракторай гурбан тэргэтэй. Энэ оньһожоруулагдамал звено үбһэ хуряалгаяа дүүргээд, тарялан дээрэ һолоомо суглуулжа, һүрилэн соможо байна. Һаяын мэдээгээр тус звеногой механизаторнууд 3—4 полиин һолоомо хуряажа, намарай паар хахалагшадта хүсэгдэхэгүйгөөр ажаллана. Түрүү, дүршэлтэй механизаторчууд Сергей Сукнёв, Шойнхор Доржиев, Владимир Намжиев гэгшэд һолоомо суглуулгаяа түргэн болзорто дүүргэхын тула урда мэтэ амжалтатайгаар ажаллана.

Энэ звено һолоомоёо һүрилжэ дүүргэһээр сабшалан, бэлшээри, тарялан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ юм. Тиигээд үбэлэй сагта малай гүүртэнүүдтэ үбһэ, тэжээлыень асарха зорилготой.

Б. ЖАМБАЛТАРОВ,
совхозой 1-дэхи отделениие эрхилэгшэ.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

БАГА ТЕАТРАЙ ОЙН БАЯР

ССР Союзай гүрэнэй академическэ Бага театрай эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 150 жэлэй ой октябрь һарада гүйсэхэнь. Энэ ой оронойимнай соёлой ехэ һайндэр боложо тэмдэглэгдэхэ байна. Баярай ойдо бэлэдхэл хэжэ, тэрэниие үнгэргэхын тула СССР-эй культурын министр Е. А. Фурцева түрүүлэгшэтэй эмхидхэлэй комитет байгуулагдаба.

Москвагай, союзна республикануудай сценын алдарта бэлигтэн, зохёолшодой холбоонуудай ба гүрэнэй комитедүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд эмхидхэлэй комитедтэ ороо.

(ТАСС-ай корр.).

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин сентябриин 16-най мэдээнэй ёһоор, ороной таряалангай 106,6 миллион гектар дээрэһээ орооһото, орооһотобобо ургамалнууд (кукуруза оруулалсангүй) хадагдаһан байна. Энэнь түсэбэй 88 процент болоно. Хадагдаһан талмайн 95 процент дээрэһээ гэхэ гү, али 101 миллион гектарһаа тарян сохигдон абтаа.

Россин Федерациин баруун-хойто, Волго-Вятска районуудай, Белоруссиин, Латвиин, Эстониин ба бусад республикануудай колхоз, совхозууд орооһото ургамалнуудые хуряалгаяа дүүргэжэ байна.

428 мянган гектарһаа кукурузын буурсаг хуряагдаа. Энэнь орооһон болгогдохо кукурузын талмайн арбанай нэгэ хуби болоно. Россин Федерациин, Украинын, Молдавиин механизаторнууд энэ хүдэлмэреэ үргэн далайсатайгаар ябуулжа байна. Дунда Азиин олон ажахынуудта кукурузын буурсаг хуряалга дүүрэжэ байнхай.

13,8 миллион гектарһаа гэхэ гү, али тарилгын арбанай юһэн хубиһаа кукурузын ногоон эшэ намаа хуряагдаба.

Саахарай свёкло хуряалга эдэбхитэйгээр ябуулагдана. 672 мянган гектарһаа урагса малтагдан абтаа. 797 мянган гектар дээрэһээ наран сэсэг хуряагдаба.

1 миллионһоо үлүү гектар талмай дээрэһээ лен-долгунец хадагдаһан байна. Украинада, Белоруссида энэ хүдэлмэри дүүрэжэ байна. Литвагай ажахынуудай ажалшад иимэ ургамал хуряалгаяа түгэсхөө.

Миллион үлүүтэй гектарһаа хартаабха малтагдаба. Орон доторнай овощ, конопля хуряалга үргэлжэлүүлэгдэһээр.

Хуряалгын машинанууд хлопогой талмай дээрэ гаргагдаа. Механик-жолоошодой хуряаһан олон арбаад мянган тонно хлопок бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаһан байна.

Ороной колхоз, совхозууд ерэхэ жэлэй баян урагсын үндэһэ һуури табихын тула намарай паар ехээр хахална. 45 миллион гектар дээрэ намарай паар хахалагдаа. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй ехэ. 21 миллион гектарта гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһан талмайн 60 процент дээрэ намарай тарилга хэгдэбэ.

(ТАСС).

1974 Социалис мүрысөөнэй хуудаһан № 5

МҮРЫСӨӨН—ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ ХҮГЖӨӨДЭГ ХҮСЭН

Социалис мүрысөөн ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадараадаг, ажалай шэнэ онол арга дэлгэрүүлдэг, тиигэжэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлдэг гээд мэдээжэ. Мүнөөдэр манай энэ хуудаһанда промышленна, барилгын, ой модоной предприятинуудай түлөөлэгшэд мүрысөөнэй иимэ үүргэ тухай, мүн партийна, профсоюзай организацинуудай зүгһөө мүрысөөе хэр зэргээр эмхидхэжэ, хүтэлбэрилжэ байһан ба энэ талаар саашанхи зорилгонууд тухайгаа хөөрэнэ.

Энэ талаар промышленна бусад предприятинуудта, мүн хүдөө ажахыда амжалта туйлагдаһан, һонирхолтой үүсхэл гаргагдаһан байжа магадгүй. Тиимэһээ энээн тушаа манай редакцида дуулгахыстнай гуйнабди. Энэ асуудал манай газетын хуудаһануудта дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэжэ байха юм.

АЛЕКСАНДР Леонидович Меньшиков хорёод жэл соо Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводто токарёор хүдэлнэ. Һайн шанартай продукци ехээр бүтээн гаргажа, олоной магтаалда хүртэнэ. Олон жэл эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байһанайнгаа түлөө Октябриин Революциин орденоор шагнагдаа бэлэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: токарь А. Меньшиков, ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УРМАШУУЛНА, ЗОРИГЖУУЛНА

В. И. Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор, социалис мүрысөөн ажалай үрэ дүнгүүдые сасуулжа хараха, түрүү дүй дүршэл халан абаха арга олгохо гэһэн гол ёһо гуримтай. Социалис мүрысөөн социализм ба коммунизм байгуулгын бүхы шатануудта айхабтар ехэ үүргэ дүүргэнэ. Ажалшадай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлгын, социалис коллективизм байгуулгын нүлөөлхы, шиидхэхы хүсэн болоһон юм.

Оронойимнай хүгжэлтын мүнөөнэй үедэ социалис мүрысөөн ажалдаа коммунис ёһоор хандахаар хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ, бага гаргашатайгаар һайн шанартай ехэ продукци бүтээн гаргаха зорилго табина.

Манай заводой партком, цехүүдэй партийна организацинууд энэ талаар партиин XXIV съездын, мүн ЦК-гай Пленумүүдэй тогтоолнуудые хүтэлбэри болгон, хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй онол арга нарижуулан һайжаруулха, нүлөөень дээшэлүүлхэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулдаг болоо. Манай коллектив мүрысөөнэй эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы үүргэ дээшэлүүлһэнэй ашаар табан жэлэй түсэбтэ даабарине, социалис уялгануудаа һайнаар дүүргэнэ. Продукци үйлэдбэрилгын хэмжээгээр, мүн продукци худалдаха талаар табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн ушар энээнине элеэр гэршэлэн харуулна.

Гурбан жэлэй туршада ажалай бүтээсэ 60,9 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Мүн энэ үедэ, хүдэлмэришэдэй абадаг салин хүлһэн 14,5 процентээр ургаа, гол фонднуудһаа продукци абалта 50,7 процентээр дээшэлээ.

Бага гаргашатайгаар һайн шанартай ехэ продукци бүтээн гаргахын тула социалис мүрысөөнэй бүхы онол арга, тэрэнэй материальна, моральна урмашуулгын гурим хэрэглэгдэнэ. Партийна эхин организацинууд мүрысөөнэй үедэ гаргагдаһан эдэбхи үүсхэл саг соонь һайшаан дэмжэдэг болоо. Түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, бүгэдын шадабари болгохо асуудал ехэ шухалада тоологдоно.

«Табан жэлэй даабарине 4 жэл 7 һара соо» гэһэн үүсхэл слесарь-хабсаргагша В. В. Стефурагай даадаг комсомол-залуушуулай бригада гаргаа һэн. Бригада социалис уялгаяа урагшатайгаар дүүргэжэ байна. Табан жэлые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ гэһэн уряае заводой 22 коллектив халуунаар дэмжэһэн юм.

Токарь В. Е. Красновой даадаг комсомол-залуушуулай бригада 1973 оной эхиндэ завод дотороо шэнэ үүсхэл гаргаһан байна. «1972 ондо туйлагдаһан ажалай эгээл ехэ бүтээсые 1973 оной нормо» болгохо гэһэн тэдэнэй уряа ганса завод дотороо дэмжэгдээ бэшэ. Партиин Железнодорожно райком энэ үүсхэл һайшаажа, бусад предприятинуудай коллективүүдтэ дэлгэрүүлхые дурадхаһан байна.

Мүрысөө үүсхэһэн энэ бригада, үүсхэлыень дэмжэһэн 400 гаран хүдэлмэришэд ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар нёдондо жэлэй даабарине болзорһоонь холо урид дүүргээ һэн. Нүхэр Красновой бригада мүрысөөгөө үргэлжэлүүлэн, «1973 оной ажалай эгээл ехэ бүтээсые тодорхойлхы энэ жэлэй нормо болгохо» гэһэн уряа соносхоо.

Заводоймной бүхы шахуу хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ оролсонхой. Хүн бүхэнэй һайнаар, үнэн сэхээр ажаллаһанай ашаар хамтын һайн үрэ дүн туйлаха зорилго мүрысөөнэй үедэ шиидхэгдэнэ гээшэ. Социалис мүрысөөндэ хабаадалсаһан хүдэлмэришэд ажалдаа коммунис ёһоор хандахаар хүмүүжүүлэгдэнэ. Мүрысөөнэй үедэ шэнэ шэнэ үүсхэл гаргагдана, түрүү онол нэбтэрүүлхэ арга олгогдоно.

Энээнине элирхэйлэн харуулха олон жэшээ баримта дурдамаар. Токарь В. Ф. Шумилов табан жэлэйнгээ даабарине В. И. Ленинэй түрэһэнһөө хойшо гүйсэхэ 105 жэлэй ой болотор дүүргэхэ уялга абаа һэн. Энэ үүсхэлыень заводой 100 гаран хүдэлмэришэд дэмжээ. Табан жэлэйнгээ даабарине 1975 оной ноябриин һайндэр болотор дүүргэхэ гэһэн агрегатна станогуудые тодхогшо А. В. Киселевой үүсхэлые 216 хүдэлмэришэд дэмжээд, социалис уялгаяа дүүргэхэ гэжэ эршэмтэй шангаар ажаллана.

Хүдэлмэришэдэймнай, инженер, техникүүдэй 98 процент табан жэлэйнгээ даабарине болзорһоонь уридшалан дүүргэхээр мүрысэнэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, элдэб гаргаша бага болгохо, продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ ямар туһа нэмэри оруулха байһанаа тодорхойлоо.

Социалис уялгануудаа дүүргэхэ гэжэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар заводой хүдэлмэришэдэй 70 процентнь байгша оной түрүүшын хахадай даабарине болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Завод бүхы дээрээ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Продукци худалдаха хахад жэлэй даабари болзорһоо 12 хоногоор урид дүүргэгдэһэн юм. 1973 оной түрүүшын хахадтай сасуулхада, ажалай бүтээсэ 10,5 процент, продукциин өөрынь үнэ сэн түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 1,7 процент үлүүлэн дүүргэгдээ. Даабариһаа гадуур олон мянган түхэригэй олзо доход абтаһан байна.

Партком, партийна эхин организацинууд социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые бүгэдэндэ мэдээжэ болгохо, түрүү онол арга, дүй дүршэл дабтаха арга олгохо асуудалда гол анхарал хандуулна. Мүрысөөндэ илагшадые моральнаар, материальнаар урмашуулха, эдэ урмашуулгануудые зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ партийна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй анхарха үшөө нэгэ шухала асуудал болонхой.

Цехүүдэй, мастерска участогуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые үдэр бүхэндэ согсолхо, заводой радиогоор соносхохо гурим эндэ хэдэн жэл соо хэрэглэгдэһээр. Иимэ гуримай нүлөөн ехэ гэжэ ойлгожо абаабди. Мүрысөөнэй үрэ дүнгүүд саг соогоо бүгэдэндэ мэдээжэ болоно. Цех, участок бүхэнэй хүдэлмэришэд ямар амжалта туйлаһанаа, ямар дутагдал гаргаһанаа дары мэдэжэ абана гээшэ.

Радиогоор үдэр бүхэндэ соносхохоһоо гадна, цех бүхэндэ тусхай стенд түхеэрэгдэнхэй. Мастерска участогуудай мүрысөөнэй үдэр бүхэнэй үрэ дүнгүүд эндэ бэшэгдэнэ. Ниитэ заводой стенд дээрэ цехүүдэй үрэ дүнгүүд харуулагдадаг. Һарын үрэ дүнгүүдээр илажа гараһан цех, участок, бригадануудай коллективүүд тодорхойлогдодог. Таһаг, бюро, лабораторинуудай мүрысөөнэй үрэ дүн квартал бүхэндэ согсологдоно. Хүдэлмэришэдэй хубиингаа уялга хэр дүүргэһэниинь һарын 4—7-ной үдэрнүүдтэ согсолон гаргагдана.

Һара бүхэнэй түрүүшын среда бүхэндэ, харин 8-най үдэрһөө хожом бэшэ сагта цехүүдэй, мастерска участогуудай, үйлэдбэриин бүлэг, бригадануудай мүрысөөнэй үрэ дүн гаргагдадаг гуримтай. Түрүү һуури эзэлһэн цех, таһагуудай коллективүүд дамжуулгын Улаан тугуудта, 80 түхэригһөө 600 түхэриг хүрэтэр мүнгэн шангуудта хүртэнэ. Мастерска участогуудай коллективүүдтэ дамжуулгын вымпел, 40—75 түхэригэй мүнгэн шан олгогдоно.

Хэрбээ цехэй коллективэй зургаан һара соо түрүү һуурияа алдангүй эзэлжэ ябаа һаань, тэрэнэй нэрэ заводой Хүндэлэлэй дэбтэртэ оруулагдадаг. Таһаг, мастерска участогуудай коллективүүд заводой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдадаг юм.

Социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдээр моральна, материальна урмашуулга зүбөөр хэрэглэхэнь ехэ шухала. Манай коллектив эдэ бүгэдые зүбөөр хэрэглэжэ, продукциин шанар һайжаруулна, арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэнэ, эдэбхи үүсхэлээ улам дээшэлүүлнэ.

И. ВАСИЛИНЕНКО,
Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой парткомой секретариин орлогшо.

«ТЕПЛОПРИБОР» заводой эрхим токарьнууд А. Плюснин, Д. Разуваев, Г. Чернышев, слесарь Е. Иванов гэгшэд габшагай түрүү ажалаараа үнинһөө хойшо суурхажа байдаг. Эдэнэр халаан бүриингөө даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү слесарь Е. С. Иванов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ ХЭРЭГЛЭЕ

Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гэй барилгашан П. П. ГРИГОРЬЕВ:

Барилгада бригадна подряд хэрэглэжэ, ехэ бүтээсэ туйлаһан Николай Злобиной бригада орон соогоо һайн мэдээжэ болонхой. Энэ бригада барилгые саг болзор соонь дүүргэнэ, горитой материал алмана.

Республикымнай барилгашадай дундаһаа Социалис Ажалай Герой Борис Полтарацкиин даадаг бригада эгээл түрүүлэн энэ түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ эхилһэн юм. Бригада һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа.

15 хүнһөө бүридэһэн манай бригада шэнэ гуримда орохо гэжэ шиидээ һэн. Энэ жэлһээ бригадна подряд хэрэглэжэ байнабди. Гэр байра, культурно-ажаһуудалай барилга эрхилдэг манай бригада январь һараһаа түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ эхилһэнһээ хойшо бүтээсэеэ нилээд дээшэлүүлээ.

Нормын ёһоор барилгашан бүхэн халаан соогоо 1,6 кубометр хана хиршисээр бодхохо ёһотой юм. Манай бүтээсэ жэлэй түрүүшын хахадай үрэ дүнгүүдээр дунда зэргээр 1,94 кубометртэ хүргэгдөө.

Шэнэ арга хэрэглэһэн түрүүшымнай алхам энэ дүй дүршэлэй булюу һайн байһые элеэр харуулаа. Ажалай бүтээсэ дээшэлээ. Барилгые һайнаар хэхэ, материал гамтайгаар хэрэглэхэ гэжэ оролдонобди. Барилгын подрядта орходоо, ажалай түлөөһэнэй аккордно-шагналгын гурим хэрэглэнэбди. Ажалдаа түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхын тула мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Һүүлэй үедэ бригадымнай гурбан гэшүүн разрядаа дээшэлүүлээ. Харин бригадна подряд зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ һаад ушаруулагдана. Бригада ажалаа һаадгүйгөөр ябуулхын тула хэрэгтэй материалаар эртээнһээ хангагдаха ёһотой юм.

АЖАЛАЙ ВАХТЫН ШТАБ

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөн тодорхойлхы энэ жэлдэ бүри эршэмтэй шанга болонхой. Манай коллектив мүрысөөнэй эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы үүргэ улам дээшэлүүлхэ, онол аргыень нарижуулан һайжаруулха гэжэ оролдоно.

Энэ жэлһээ социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые согсолхо шэнэ гурим хэрэглэгдэжэ эхилээ. Цехүүд хоорондохи социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгүүд долоон хоног бүхэндэ, харин участогууд, бүлгэмүүдэй мүрысөөн үдэр бүхэндэ согсологдоно.

Хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, социалис мүрысөөндэ аша үрэтэйгөөр хабаадалсаха хэрэг һайнаар эмхидхэн хүтэлбэрилхын тула байгуулагдаһан ажалай вахтын штабай, мүн цехүүдтэхи штабуудай хүдэлмэри эрид һайжаруулагдаа. Мүрысөөндэ амжалта туйлагшадые моральнаар, материальнаар урмашуулгые зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулагдадаг болоо.

Энэ талаар зарим тэды дүй дүршэл бии. Е. И. Чернышовой, Н. Е. Красноштановай, И. Д. Ананинай, Л. А. Пестеревэй хүтэлбэрилдэг цехүүдэй хүдэлмэришэд бултадаа социалис мүрысөөндэ хабаадалсадаг. Тэдэнэй диилэнхи олонхинь социалис уялгануудаа бэелүүлэн, даабаряа урид дүүргэнэ. Эдэ цехүүдтэ социалис мүрысөөнэй үрэ дүн үдэр бүхэндэ согсологдодог юм. Үрэ дүнгүүдынь бултанда мэдээжэ болгогдодог, тусхай самбарта бэшэгдэдэг.

Жэшээлхэдэ, Н. Е. Красноштановай цехэй коллектив социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ арга боломжонуудаа хаража үзөө һэн. Хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсые хэды зэргээр дээшэлүүлхэ байһаниинь тоологдон тодорхойлогдоо. Энэ даабаряа үдэр бүхэндэ дүүргэхын тула ажалай эмхидхэл һайжаруулагдаһан, бүтээһэн ажалыень тодорхойлон сэгнэхэ тоо бүридхэл нарижуулагдаһан байна. Цехтэ харуулан ойлгуулха зүйл һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Хүдэлмэришэнэй даабаряа уридшалан дүүргээд, 1975 оной түсэбөөр ажаллажа байһаниинь, хэнэй гээгдэжэ ябаһаниинь тусхай самбар, стендүүдтэ элеэр бэшээтэй байдаг.

Ажалай вахтын эдэ цехүүдэй штабууд үйлэдбэриин участогуудай, хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые согсолходоо, үнгэрһэн сүүдхын үедэ ямар участок шалгараа б, ямар участок гээгдээб, ямар аргаар амжалта туйлагдааб, ямар алдуу гаргагдааб гэжэ элирүүлдэг юм. Үрэ дүнгүүдые согсолон гаргахатай хамта, участогуудай урда түрүүшын ээлжээндэ шиидхэхээр табигдаһан асуудалнууд заатагүй тодорхойлогдоно. Ажалай журам һайжаруулха, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ ээлжээтэ хэмжээн хараалагдана. Эдэ бүхы асуудалнууд эртээнһээ бэлэдхэгдэдэг, тиимэһээ штабай заседани богонихон саг соо үнгэргэгдэнэ. Штабай шиидхэбэри тэрэ дороо бултанда мэдээжэ болгогдоно. Эндэ харуулан ойлгуулха зүйлнүүд хэрэглэгдэдэг юм.

Цехүүдэй коллективүүд социалис мүрысөөнэй договор баталдаг гуримтай. Жэшээ болгон П. П. Соболевой, Г. В. Решетниковэй хүтэлбэрилдэг цехүүдые абаад үзэе. Цехүүдэй коллективүүд мүрысөөнэй үрэ дүн согсолхо тусхай гурим хараалһан, тоогоор сэгнэхэ гэжэ зүбшэһэн юм. Тэдэнэр үрэ дүнгүүдээ согсолон гаргахадаа, технико-экономическа талаар юун туйлагдааб, ажалай журам ямар бэ, коллективэй гэшүүд ниитын газарта бэеэ ямараар абажа ябанаб гэжэ дууһан элирүүлдэг. Эдэ үрэ дүнгүүд цехүүдэй коллективүүдтэ дары мэдээжэ болгогдоно.

Социалис мүрысөөнэй үедэ шэнэ үүсхэлэй, ажалай шэнэ онол арга мүндэлэн хүгжэнэ. Жэлэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдээр үнгэргэгдэдэг үйлэдбэриин түрүүшүүлэй слёдто хабаадалсаха эрхэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн энэ жэлдэ заводтомнай дэлгэрээ. Иимэ мүрысөөндэ илагшада дамжуулгын мандат барюулагдана. Мандат гартаа абахын түлөө мүрысөөн габшагай ажалай түлөө нүлөө ехэтэй моральна урмашуулга болонхой.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй слёдто хабаадалсахын түлөө мүрысөөнэй үрэ дүн һара бүхэндэ согсологдоно. Эрхимлэжэ гараһан түрүүшүүл «табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түрүү хүдэлмэришэд» гэһэн дамжуулгын мандадта хүртэдэг юм.

Табан жэлэй даабарине болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн тэмсэлэй эмхидхэхы, зоригжуулхы хүсэн социалис мүрысөөн болонхой. Мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй, тэрэнэй нүлөө дээшэлүүлһэнэй ашаар манай коллектив урдахи зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэнэ. Городой промышленна предприятинуудай дундаһаа нэгэнтэ бэшэ эрхимлэжэ гараабди. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа, түрүүшүүлэй тоодо оролсоһон байнабди.

Коллективэймнай хамтын амжалта хүдэлмэришэдэй хубиин амжалтаһаа эхи абана. Хүдэлмэришэн бүхэнэй һайнаар ажаллаха, даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдохо бүриинь хамтын һайн үрэ дүн туйлагдадаг гэжэ мэдээжэ. Заводоймнай бүхы хүдэлмэришэдэй 50 гаран процентнь табан жэлэй даабарине урид дүүргэжэ ябана.

Фрезеровщик Т. И. Фёдоров, слесарь И. П. Ковров, токарь А. М. Шамов, шэрдэгшэ Л. К. Зубакина, хабсаргагша И. И. Акулов болон үйлэдбэриин бусад олон түрүүшүүл социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсанхай. Өөрынгөө мэргэжэл эрхим һайнаар шудалһан, ажалдаа ехэ бүтээсэ туйлаһан хабсаргагша И. И. Акулов, токарь Г. Г. Вокин бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ.

Мастернууд М. И. Кэвизин, А. Д. Истомин, А. М. Смоленцев, А. С. Гасников, Л. И. Симакина гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бүлэг хүдэлмэришэд һайнаар ажаллана. Тэдэнэр байгша оной түрүүшын хахадай үрэ дүнгүүдээр завод соогоо түрүү һуурида гаража, дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шангуудта хүртөө һэн.

Манай коллектив тодорхойлхы жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ, прибор бүтээлгын заводой коллективые социалис мүрысөөндэ илажа гаргуулха хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллана. Энэ хүсэлөө бэелүүлхэ хэрэгтэ социалис мүрысөөн ехээр нүлөөлнэ гээшэ.

К. ШЕРХОЕВ,
авиазаводой завкомой түрүүлэгшын орлогшо.

НАЙМА ҺАРЫН ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

Республикымнай промы... ленностиин хүдэлмэри... шэд табан жэлэй түсэ... болзорһоонь урид дүүргэ... түлөө дэлгэрһэн социал... мүрысөөндэ муу бэшэ үр... дүнгүүдые туйлажа бай... Энээнине жэлэй 8 һар... үрэ дүнгүүд элишэлэн ха... руулна.

Промышленна продук... худалдаха 8 һарын түс... 102 процент дүүргэгд... Түсэбһөө гадуур 13 ми... лион түхэригэй продук... худалдагдаа. Нёдондо жэл... энэ үеынхитэй сасуулха... промышленна продукци үй... лэдбэрилгын хэмжээн 104... процентдэ хүргэгдөө. Энэ г... галтын 80 процентнь аж... лай бүтээсэ дээшэлүүл... нэй ашаар абтаа. Мүн 197... оной 8 һарынхитай жэш... лэн хараахада, ажалай б... тээсэ 4 процентээр дээш... лээ.

Электрын элшэ хүсэ ү... лэдбэрилхэ, хюрөөдэмэл м... териал бэлдэхэ, цемент, ш... фер үйлэдбэрилхэ, нарһ... сэмбэ нэхэн гаргах... трикотаж дотор хуба... нэхэн оёхо, модо шэрэ... даабари үлүүлэн дүүрг... дээ.

«Электромашина», «Те... лоприбор» заводууд... ЛВРЗ-гэй, прибор бүтээлг... ба авиационно заводууд... «Татарский ключ» гэжэ кар... роуправлениин, Тимлюйн ц... ментын болон асбоцемент... зүйлнүүдэй заводуудай к... лективүүд гүрэнэй түсэб... социалис уялгануудаа үй... шатайгаар дүүргэжэ бай... «Забайкаллес» комбинат... коллективүүдэй модо бэл... хэхэ, шэрэхэ түсэбөө жэл... эхинһээ хойшо үлүүл... дүүргэжэ байһаниинь ... һайшаалтай.

Хүүргэнүүдэй түмэр ... рэгсэлнүүдэй заводой к... лектив түсэбөө амжалт... гаар дүүргэжэ, респуб... кынгаа промышленна пр... приятинуудай дунда өөр... гөө бата һуури эзэл... Элхиин авто-заһабарин... Улаан-Үдын шэлэй зав... нарин сэмбын комбина... коллективүүд ажалдаа ... жалтатай.

Эдэ коллективүүд соц... лис мүрысөө үргэнөөр д... гэрүүлһэнэй, тэрэнэй ү... дээшэлүүлһэнэй, үрэ д... гүүдыень саг соонь сог... лон гаргажа, бүгэдэндэ ... дээжэ болгоһоной аш... амжалта туйлажа байна.

Гэбэшье үшөө олон ... лектив социалис уялга... даа, гүрэнэй түсэб дүү... шаданагүй. Республика... 55 предприяти гэхэ гү, ... бүхы предприятинууд... процентнь продукци худ... ха 8 һарын түсэб дүү... гүй байха юм. Эдэ пр... приятинуудай муугаар а... лаһан ушарһаа 11,4 ми... он түхэригэй промы... на продукци арадай аж... да дутуу үгтөө.

Бүхы дээрээ промы... ностиин муу бэшэ үрэ ... туйлаһан байбашье, га... дэ ороһон хэдэн пре... ти республикын хүд... ришэн ангиин со... уялгануудаа амжалта... дүүргэхэ хэрэгтэ һаад ... руулжа байна. Гал... Нуурай шахтын, Зэды... бинадай, Таловска ... гамал түмэр-бетон ... сэлнүүдэй заводой, Ул... Үдын болон Ивалгы... литерска фабрикануу... Сэлэн-Дүүмын болон ... уровска заһабарилгын ... дуудай, «Забайкаллес» ... бинадай 9 предприяти... лективүүд жэлэй 8 һ... үрэ дүнгүүдһээ то... хэжэ, гээгдэлээ усад... тула дары хэмжээнүү... абаха уялгатай.

МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАГШЫН ҮГЭ

АМЖАЛТА—АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛҺЭЭ

Хурамхаанай леспромхозой бага комплексно бригадые даагша В. П. ПАРАМОНОВ:

Манай бригада табан жэлэйнгээ даабарине байгша оной мартын 6-да дүүргээ һэн. Табан жэлэй туршада 145 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ түсэб гурбан жэл 55 хоног соо дүүргэгдээ. Түсэбөө болзорһоонь холо урид дүүргэхэ ямар арга боломжо бииб?

Бидэндэ бага даабари үгтөөгүй гэжэ нэн түрүүн хэлэхэ байнаб. Дунда зэргээр жэл бүхэндэ 26—27 мянган кубометр модо бэлэдхэн таллуулха ёһотой байгаабди. Ажалайнгаа бүтээсэ һара бүри 4000 кубометртэ хүргэжэ, заримдаа энээнһээ үлүү ехэ модо бэлэдхэн таллуулжа, табан жэлэй даабарине республикынгаа бусад бага комплексно бригадануудай дундаһаа эгээл түрүүлэн дүүргээбди.

Бригадымнай дүй дүршэлөөр «Забайкаллес» комбинадай бусад модошод һонирхоно. Манай ажалда үлүү «нюуса» гэжэ үгы. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэ тухай бодомжолһон байгаабди. Мүнөөмнай хара хүлһөө гарган, унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүйгөөр яаран тэбдэн ажаллаха саг бэшэ ха юм. Шэнэ, һайн техникэ бидэнэй гарта үгтэнхэй. Хүдэлмэришэдэй, модошодой мэргэжэл шадабари дээшэлээ.

Ажалаа зүбөөр лэ эмхидхэһэн, техникээ һайнаар лэ хэрэглэһэн коллективүүд амжалта туйлана гээшэ. Бидэнэр модо отолон унагааха, таллуулха ажалые 1,5 халаанда эмхидхэхэ гэжэ шиидээбди. Тиигэжэ модо таллуулгын тракторые нэгэ минута соошье миин зогсоонгүйгөөр, 11,30 часай туршада хүдэлгэжэ байгаабди.

Бригадын зарим гэшүүд үглөөнэй халаанда ажалдаа гарадаг. Тэдэнэй эдеэ хоол барихаяа ошоходо, бусад гэшүүдынь ажалдаа ерэдэг. Энээнэй ашаар модо отолон унагааха, таллуулха ажал огто һалтангүй.

Харин ажалаа зүбөөр эмхидхэхын тула һайн бэлэдхэл, дүй дүршэл хэрэгтэй. Бригадымнай бүхы гэшүүд хоёр-гурбан мэргэжэл шудалинхай, бэе бэеынгээ хэхэ ажал ямаршье ядалгүйгөөр бүтээнэ. Ажалай журам һайн. Даабаряа һайнаар дүүргэхэ, ажалдаа үнэн сэхээр хандаха гэһэн эрилтэ бригадымнай алишье гэшүүнэй урда табигдана.

Бүхы бригадаараа һайн үрэ дүн туйлаха бүреэ ехэ түлөөһэ абанабди. Моральна ехэ урмашуулгада хүртэнэбди. Һарын, кварталай үрэ дүнгүүдээр түрүү һуури эзэлһэн бригадада үнэтэ бэлэгүүд, мүнгэн шан барюулагдадаг. Хэн шалгарха, нүхэдэйнгөө магтаалда хүртэхэ, шан абаха дурагүй байхаб? Леспромхозоймнай бага комплексно зургаан бригада бүхыдөө бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

Ажалаа һайнаар эмхидхэһэн, модо бэлэдхэлэй технологи нарин нягтаар сахидаг лэ бригада түрүү һуури эзэлнэ. Модошодой дундахи социалис мүрысөөнэй гурим бидэнэй урда шанга эрилтэ табидаг. Манай бригада оло дахин түрүү һуури эзэлээ. Бүхы бригадаараа ВДНХ ошоһон, түлөөгүй путевкоор курортдо амарһан байнабди.

МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАГШЫН ҮГЭ

ШАНАРТА—ГОЛ АНХАРАЛ

Тимлюйн цементын заводой эрьелдэдэг пеэшэнгэй машинист С. М. БЕРЕЗКИН:

Июль һарын эхиндэ манай коллективтэ баясама ехэ ушар болоо һэн. Заводой гаргадаг цементын нэгэ сортнь эрхим шанарай гүрэнэй тэмдэгтэ хүртэжэ, энэ ушарта зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаан үнгэргэгдэһэн байгаа.

Бүтээн гаргадаг продукцидаа гүрэнэй тэмдэг абаһан баримта коллективэймнай туйлаһан горитой амжалта юм. Бүхы коллектив, гол мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд, продукци үйлэдбэрилгын технологиие наринаар сахина. Тиихэтэй хамта, өөһэдөө продукциин шанар хинан шалгадаг болоо.

Һайн шанартай цемент үйлэдбэрилхын тула тэрэнэй бүридэлдэ ородог бүхы зүйлнүүдые зүбөөр, һайнаар тааруулан бэлдэхэ хэрэгтэй юм. Иимэ шалгалта, хиналта хэжэ байхын тула бидэнэр тусхай һуралсал гараабди. Эрьелдэдэг пеэшэнгүүдэй, цементын тээрмэнүүдэй машинистнүүд техническэ курса дүүргэһэн, мэргэжэл шадабаряа, тусхай бэлэдхэлээ дээшэлүүлһэн байна.

Заводой хүдэлмэришэдэй, мүн цехүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үрэ дүн согсолон гаргахада, продукциин шанар түрүүшын ээлжээндэ хараада абтадаг юм. Ганса эрхим һайн шанартай продукци бүтээдэг, тиигэжэ цементын марка дээшэлүүлжэ шадаһан хүдэлмэришэд, цехүүдэй коллективүүд мүнгэн шанда хүртэхэдөө, шанарай түлөө 25 процентын нэмэлтэ урмашуулга абана. Хэрбээ голодоһо гаргаһан байбал, шан абаха эрхэһээ хаһагдана.

Эрьелдэдэг пеэшэнгүүдэй, цементын тээрмэнүүдэй машинистнүүдэй, тэдэнэй туһалагшадай социалис мүрысөөнэй тусхай дүрим баталан абтанхай.

Цементын шанар һайжаруулха, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ тэмсэлдэмнай социалис мүрысөөн ехээр нүлөөлнэ. Хоорондоо мүрысэхэдөө, тэрэнэй үрэ дүнгүүдтэй танилсахадаа, туйлаһан амжалтаяа, гаргаһан эндүүгээ саг соонь мэдэжэ абанабди.

ЭДЭБХИТЭДЭЙ ХУБИТА ЕХЭ

Советүүдэй хүдэлмэри

...ажахын үйлдбэриин ...түргэнөөр хүгжэхэ тус... шатагай Советүүдэй ажал... ...тэдэнэй бэелүүлгэ... ...улам дээшэлжэ байна. ...һайн болон сельсовета, сомо... ...Советүүд урданһаа табигда... ...зорилгонуудые хэрэгжүүлхын тула саг үргэлжын ...депутадууд ба... ...арюусалга ...ажал ябуулдаг байна.

...газар дээрэ ай... ...мал ажал ехэ... ...тосхо... ...хэдэн мянган... ...һайн хүтэлбэ... ...эдэбхитэн... ...ажалай мэргэжэл... ...тэдэнэй тоодо ...манай сомсоведэй гүйсэ... ...сэг үргэлжын анхарал... байгаа.

...совхоз хамта дээрэ ...гектар сабшалан... ...һүүлэй 3—4 жэлэй ...хэдэн зуугаад гектар ...сабшалан... ...дарагдаһан... ...газар хахалаад... ...олон жэлэй сиdin... ...мүн зелёнко тарига... ...болоо.

...ажалшад табан жа... ...43.585 центнер үбһэ ...абаха түсэбтэй һэн. ...тиимэшье хүнгэн байгаа... ...хариуусалгада сэхэтэй ...гэшээ. Теэд арга болон... ...нуудаа гүйсэдөөр хэрэгжүүлхэ, оньһон техникэ үргэнөөр ...тэжээл бэлэдхэлгые ...тэйгээр үнгэргөө һаа, энэ ...хүргэлдэжэ болохо гээд

совхозой хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд, сомоной Советэй эдэбхитэд багсааһан байгаа.

Нийтын ажаһуулга малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри тон шухалада тооложо, манай сомсоведэй нэгэн һарада болоһон ээлжээтэ сесси дээрэ энэ асуудал зүбшэгдэһэн юм. Тус асуудалые оруулхын урда манай Советэй хүдөө ажахын саг үргэлжын комиссиин гэшүүд, совхозой мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа һэн. Тиимэһээ сесси дээрэ энэ асуудалаар аша үрэтэй хөөрэлдөөн болоо. Депутадууд ба сессидэ уригдаһан нүхэд таатай һайн дурадхалнуудые оруулһан байна. Совхозой үбһэ хуряалгын звенонуудые даагшанар тус сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсаһан байһан юм.

Совхозой ажаһуулга малда тэжээл бэлэдхэхэ шухала хүдэлмэридэ трактор болон бусад оньһон техникэ бүтээсэ эрхэтэйгээр ашаглаха тухай асуудалда ехэ анхарал табигдаа. Мүн энэ хүдэлмэридэ нютагай Советэй депутадууд, тосхоной эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд олоор хабаадуулха, депутадуудай ударидагаар звенонууд дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ эрилтэ сессиин сомсоведэй гүйсэдкомдо табигдаһан байгаа.

Сессиин шиидхэбэри бэелүүлхын тула гүйсэдкэм эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулба. Нэн түрүүн манай Советэй 6 депутат үбһэ хуряалгын звенонуудые хүтэлбэрилжэ гараа. Үшөө малшад депутадууд тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Энэн тухай хэдэн жэшээ дурдая.

Хуурлиг гэжэ нютагта тэжээл бэлэдхэлгын 8 звено хүдэлөө. Тэдэнэй эгээл ехэ участогиень манай сомсоведэй депутат Содном Будаевич Мандаганов хүтэлбэрилһэн байна. Энэмнай жэл бүри үбһэ сабшалгада ябалсажа, звеногой гэшүүдэй ажал эмхидхэхэ талаар ѧһала дүршэһэн хүн.

Сангын дунда һургуулиин багша Владимир Доржиевич Жигжитов һайн дурадаар энэ звенодо ошожо, совхозой хүдэлмэришэдтэ ехэ туһа хүргэбэ. Энэ нүхэр агитатораар томилогдоод, үбһэшэдэй дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байгаа.

Нүхэр Мандагановай звеногойхид совхозой бүхы 30 звеногой дундаһаа онсо шалгаржа, участогайнгаа үбһэ хуряалгые августын 20-до дүүргэһэн байна. Тэдэнэр хамтадаа 1590 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэбэ. Тиигэжэ Содном Будаевич ажалаа бэрхээр, шадамар эмхидхэлшэ байһанаа үшөө дахин харуулаба бшуу.

С. Б. Мандагановай звеногойхид участогтаа ажалаа дүүргээд, совхозой түб һууринда 60 гектарта тариһан олон жэлэй ногоо хуряажа эхилһэн юм. Тэндэһээ томо гэгшын 12 һури үбһэ сугсуулжа абанхай. Тэдэнэр мүнөө зелёнко хуряалга дээрэ орооldосотой һайнаар ажаллажа байна.

Никита Базарович Хадаев совхозой ажалшадай дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй. Нэгэтэ бэшэ сомсоведэй депутадаар һунгагдаһан юм. Нёдондо болоһон һунгалтын үедэ баһал тиимэ этигэл найдабарида хүртөө һэн. Совхозой нэгэ отделениин эрхилэгшээр хүдэлжэ байбашье, жэл бүри тэжээл бэлэдхэлгын звено ахалжа гарадаг заншалтай. Мүнөө жэлдэ Сарлаан гэжэ газарта хүдэлжэ гараба.

Звеногой гэшүүдэй ажалые тогтомоор ударидажа, участогайнгаа ехэнхиень газар сабшаһан байна. Бүтэлтэй, бургааһатай газарыень орхёо гэжэ байгаагүй. Богонёор хэлэбэл, «тэбаришье үбһэн — тэжээл» гэһэн зорилго урдаа табижа, энэ звеногойхид ажаллаад даа. Тиигэжэ 1200 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй һаа, тэрэнээ 200 гаран центнерээр үлүүлжэ шадаба. Хэжэн ажалайнь шанар эрхимээр сэгнэгдэнхэй.

Иимэрхүү жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа, олон даа. Залуу депутат Виктор Бандеев, малшан-депутат Дмитрий Гомбоевич Бадмаев болон бусадай хүтэлбэрилһэн звенонууд тэжээл бэлэдхэлгын ажалда оноой үбһэ хуряалгада эршэтэй һайнаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Сомсоведэй саг үргэлжын хүдөө ажахын комиссиин түрүүлэгшээр депутат Дамдин Доржиевич Бадмаев баталагдаһан. Энэ нүхэр механизатор мэргэжэлтэй юм. Тиимэһээ үбһэ хуряалгада хэрэглэгдэхэ машина, техникэ саг соонь һайн шанартайгаар заһабарилаха талаар хэдэн дурадхал оруулһан, тэрэ асуудал комиссиин заседани дээрэ харагдаһан байгаа.

Манай сомоной Советэй эдэбхитэд Санжа Дашиев, Лубсан Чимитов, Санжа Цыдемпилов, Бато Очиров, Сафрон Доржиев, Санжа Гапилов болон бусад үбһэ хуряалгын звенонуудые даажа, һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр ажаллажа гараа. Жэшээнь, С. Цыдемпиловэй звеногой гэшүүд 1600 гаран центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа абаһан байна.

Энэ жэлэй тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ Сангын дунда һургуулиин багшанар, тосхоной эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, совхозой ажалшадта ехэхэн туһа хүргэбэ. Олон хүнэй хабаадалгатай хэдэн воскресник үнгэргэгдөө. Тиихэдэ сомоной Советэй депутадууд, эдэбхитэд тэжээл бэлэдхэлгэдэ оруулһан хубита нилээд ехэ гээд хэлэхэ ёһотой.

Совхозой ажалшад мүнөө зелёнко хуряалгада, малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгэ бухы хүсэ шадалаа элсүүлнэхэй. Эндэ сомсоведэй депутадууд баһал шударгаар ажаллажа байна.

С. САНЖИТОВ,
Сангын сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Захаамиинай аймаг.

Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой эмальцех хахад жэлэйнгээ түсэб 104 процентээр дүүргэө. Эндэ үнинэй хүдэлжэ ябаһан хүдэлмэришэд, коммунис ажалай ударнигууд Анна Ануфриева, Валентина Юдина, Нина Леконцова гэгшэд халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус заводой эмальцех соо.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АСУУЛТА, ХАРЮУСАХАБДИ

Хүндэтэ уншагшад! Энэ үдэрһөө манай газетэдэ иимэ гаршаг бии болгогдонхой. Энэ гаршаг доро танай һонирхоһон, мэдэхэеэ һанаһан, ойлгожо ядаһан асуудалнуудта редакци харюу үгэжэ байха.

Гүрэн доторнай ажабайдалай, ажаһуудалай, ажалай, нийтын гурим сахилгын, салин хүлһэнэй болон бэшэшье талаар ямар хуули, ёһоной байдаг тухай манай уншагшад һонирходог. Тиимэһээ тэдээн тухай манда бэшэжэ, асуужа, харюу абажа байхыетнай хүсэнэбди.

Уншагшадай нэгэ хэды асуудалда харюу доро толилхомнай.

Асуудал: Аймагай түб тосхондо ажаһуудаг хүндэ колхоз усадьбын газар үгэжэ шадаха гү?

Харюу: Колхозниггуудай хамтын суглаанай шиидхэбэреэр колхоз багшанарта, врачнуудта болон һуурин тосхонуудта ажал хэжэ байгаа бэшэшье мэргэжэлтэдтэ усадьбын газар үгэхэ юм гэжэ Жэшээтэ Уставай 44-дэхи статья соо хэлэгдэнэ. Хэрбээ хэрэглэгдэдэггүй, үлүү газартай байбал, колхоз өөһэдынгөө газар дээрэ ажаһуудаг хүдэлмэришэдтэ, алба хаагшадта усадьбын газар үгэжэ болохо.

Харин колхозой газар дээрэ ажаһуудаггүй хүндэ колхоз усадьбын газар үгэжэ шадахагүй юм.

Асуудал: Үмсын гэрэй задалагдахада, ээзэндэнь һангай шэнэ байра үгэхын хажуугаар гэрэйнь сэн түлэдэг гү?

Харюу: Үмсын гэрэй байһан газар хэрэглэжэ, тэрэниие задалһан предприяти, организаци, эмхи зургаан, колхоз, совхоз ээзэндэнь өөрынь дураар шэнэ байра гү, али гэрэйнь сэн түлэдэг. Заримандаа, ээзэнэйнь дурлаа һаа, гэрыень ондоо тээшэ абаашажа, өөһэдынгөө хүсөөр барижа үгэдэг. Шэнэ байра абаһан хүндэ гэрэйнь сэн түлэжэ болохогүй.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1961 оной декабриин 15-да, 1966 оной августын 16-да гаргаһан тогтоолнууд соо, СССР-эй Госстройн, СССР-эй Стройбанкын болон СССР-эй Финансын министерствын тусхай инструкцинуудта энээн тухай дэлгэрэнгы тайлбари үгтэнхэй.

Асуудал: Предприяти, организаци, эмхи зургаануудаар, колхоз, совхозуудаар дээдэ һургуулида эльгээгдэһэн хүн һургууляа дүүргээд, өөрынгөө дураар ондоо тээшээ ошожо шадаха гү?

Харюу: СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1959 оной сентябриин 18-най 1099-дэхи тогтоолой ёһоор, предприяти, организаци, эмхи зургаануудаар, колхоз, совхозуудаар эльгээгдэжэ, дээдэ һургуули дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэ, хубаарилгын болоходо, ямар организациһаа ерэһэн бэ, тэндээ заабол ошохо ёһотой. Имагтал залуу мэргэжэлтэдэ һурахыень эльгээһэн газарһаа зүбшөөл үгөө һаань, тэрэ ондоо тээшээ ошожо шадаха.

ДҮҮРЭНЭЭР ХАНГАХА

...манай агууехэ Коммунис ...тиин. Совет правитель... ...үдэр бүриин анхарал ...доогоор арад зоной... ...ажабайдал, ажаһуудал ...бүри һайжаржа байна. ...болгон республикын ...түб Улаан-Үдэ хото абаад ...Мүнөө эндэмнай хүн ...ажаһуудалай эрилтэ ...арба гаран комби... ...олон тоото ателье, салон ...мэтэ хүдэлжэ байнхай.

...Би бүхы наһан соогоо хүн ...ажаһуудалай эрилтэ ...дадаг газарта ажаллажа ...Мүнөө һанаад үзэ... ...гушаад жэлэй саа... ...бидэнэр муухан таһал... ...соо алха, зүү, хайша, ...һүхэ мэтэ зүйлнүү... ...бараа бүтээжэ, заһа... ...байдаг һэмди.

...Харин мүнөө ямар болоод ...Эхэнхи ажал хүдэл... ...оньһото техникын ...уран наринаар, гоё ...хүнэй дура тата... ...хэгдэдэг болоо. Энэ ...городтомнай хүн зоной ...хангаха шэнэ ...Саригдаа. Мантан ...үндэр энэ байшангай ...гоё һайхан мебе... ...шэмээтэй. Һаруул ехэ ...жарылдэнэ. Эдэ це... ...хүн зоной олон ян... ...эрилтэ хангахада тон ...болонхой.

...Жэшээнь, хубсаһа хунар ...һооһоор хэрэг... ...нүүдые нэхэдэг, эрэшүү... ...нэрнүүдэй гутал оёжо ...дог цехүүдтэ шэнэ тү... ...эд бараа захижа бо... ...Гарай чаһаа эхилээд, ...галаар хүдэлдэг ...нуд, хубсаһа хунар ...машина гэхэ мэтэ ...ажаһуудалай тех... ...заһабарилдаг пункт... ...абтана.

...тайлбарилан хэлэбэл, энэ ...олон тоото цехүүд ...зоной ажаһуудалай 200 ...эрилтые хангана. ...ерэхэдээ, нэгэ мүһэн ...заһуулаад, дүрэ зура... ...буулгуулаад, гэр бараа... ...зүйл заһабари... ...хубсаһа хунараа ...тушаагаад ошо... ...болохо ха юм. Тэрээнһээ ...эндэмнай хүн зоной

анхаралда номой, аптекын киоскнууд табигданхай. Мүн лэ буфет хүдэлжэ, газетэ, журнал худалдагдана.

Цехүүдэй хүдэлмэри мүнөө үедэ бүхы дээрээ һайн гэжэ тоологдоно. Хүдэлмэрилэгшэд шэнэ байра, түхеэрэлгэдөө һаял дадажа байна. Тиимэһээ дутуу дундануудшье дайралдахаар юм ааб даа. Жэшээнь, хубсаһа хунар оёдог цехтэ эсхэгшэд дуталдана. Мүн лэ зарим материалай үгы дээрэһээ захяанууд саг соогоо хэгдэнэгүй.

Тиибэшье түрүү дүй дүршэл, шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэглэн, ажал хүдэлмэридөө амжалта туйладаг хүдэлмэрилэгшэд олон гэжэ тэмдэглэмээр. Тэдэниие нэрлэн дурдаа һаа: үһэ заһадаг салоной мастернууд Галина Васильевна Москвитина, Зинаида Харламовна Безбородых, үнгэтэ дүрэ зураг буулгадаг Владимир Павлович Шелехов, телевизор, радиогой хэрэгсэл заһабарилдаг Анатолий Филиппович Воронин, хубсаһа хунар сэбэрлэдэг цехэй инструктор Люба Григорьева гэхэ мэтэ олон түрүүшүүл болоно. Тэдэнэр эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, коллективэй амжалта арьбадхан дээшэлүүлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэд.

Би эндэ ахалагша диспетчерээр хүдэлнэб. Минии уялгада юун ороноб гэхэдэ, улад зоной захяа саг соогоо бүтээгдээ гү, хүдэлмэришэд үдэрэйнгөө даабариие ямараар дүүргээб гэжэ хинан хаража байдагби. Цех бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта сугларжа, шэнэ техникэ, түрүү технологи хэрэглэлгэ тухай, үйлэдбэрилэгдэжэ гараһан продукциин шанар тушаа зүблөөнүүдые үнгэргэдэгбди. Иимэ зүблөөнүүд дээрэ саашанхи ажал хэрэгээ хараалжа, ажалай журам сахиха тухай хэлсэдэг байнабди.

Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха хэрэгтэ түрүү, жэшээтэ предприяти болохын түлөө манай шэнэ байшангай коллектив тэмсэжэ байнхай.

В. КАЧИН,
ахалагша диспетчер.

НАНАЙСКА РАЙОНДО

ХАБАРОВСКА хизаар. Мүнөөнэй нанайска тосхон гээшэмнай шэнэ шулуун байшангууд, һургуулинууд, промышленна предприятинууд, шэнэ, мүнөөнэй мэргэжэл болоно. Нанай үндэһэ яһатанай дунда багшанар болон врачнууд, уран зураашад болон артистнар олон. Тиихэдэ нанай уран зохёолшо Григорий Ходжер «Үргэн ехэ Амар мүрэн» гэһэн роман-трилогиингоо түлөө РСФСР-эй Горькиин нэрэмжэтэ гүрэнэй шан абаһан байна. Нанайска райондо национальна искусствынгаа ёһо заншалые гамтайгаар сахин хадагалжа байдаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: нанайска Джари тосхон уран гарта мастернуудаараа суурхадаг. Гоё һайхан угалза хээтэй үйһэн түйсэ, шкатулка, кружкануудые Далсянка Семеновна Бельды урлан бүтээнэ. Тэрэнэй үбгэн Колбо Никитович модон дээрэ һиилэдэг мастер юм. Арадай эдэ уран гартан орёо нарин мэргэжэлээ Ольга аша басагандаа дамжуулан үгэнэ. Арадай искусствын районно харалгын лауреат Верхний Нерген тосхоной самодеятельнэ коллектив ангуушадай хатар гүйсэдхэжэ байна. Гоёмсог басагахан.

ТАСС-ай фотохронико.

Цэрэн ГАЛАНОВ

ХҮБШЭДЭ БОЛОҺОН ТҮРЭ

(Шэнэ романһаа хэһэг)

Уран зохёолшо Цэрэн Галанов шэнэ роман бэшэжэ дүүргэбэ. Энэ зохёолойнь үйлэ 1919—1920 гаран онуудта Хэжэнгэ, Хори нютагуудта болоно. Совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэл эндэ харуулагдана.

Шэнэ романиие зүбшэнхэлсээд, ном болгожо гаргахаар Буряадай номой хэблэлдэ зууршалагдаа.

Мүнөө энэ зохёолой нэгэ хэһэгые уншагшадай анхаралда табинабди.

АЙХАБТАР бороотой намар болобо.

Иимэ намарые эндэхи зон түрүүн оройдоо хараа үзөөгүй, хүн зоной байдалай муудахада, сагай байдал баһа адляар хёмороондо оролсоһон шэнги байба.

Амгаланай баабайтая бүри хюруугай унаха болотор үбһэнһөө гаража ядаба. Ойн соорхойгоор арба-хорин бухалнууд бархайлдана, хүсэд һүри болгожо үрдеэгүй байтарнь, дахин бороо орожо, шал норгожорхибо ха.

Һүүлэй хоёр үдэр һайн наран гараба. Набшаһа ногооной шарлажа, эрээ марьяан гэжэ огторгойдо шара набшаһанай үнэр гутаагүйшье һаа, гол горхон тунгалагтаад, улаалзай сэсэгээ гүбижэ, хонхо болоод, нэрһэн эшэһээ унажа, алирһан улайжа захалба.

Амгалан үбһэнһөө гараха огто дурагүй, эндээ ингээд бүхэли жэлшье байхаар бэлэн байба.

Галсан дарханай үбһөөр хэһэн отог дулаахан, нэгэшье нүхэгүй, үдэшэлэн аргалда гал аһаажа, досоонь утажархихадань, батагахаан, аляаһаншье һиичэхагүй, тойроод хон-жэн, һүниин тэгэндэ хада ууланууд дээгүүр гансал һара марьяажа, Амгаланай сагаан нюурыень аляархан харахаяа оролдоно.

«Үгы, зүүдэлһэн байгаа бэшэ аалдеэ... Ямаршье зууршалалган намда болоогүй. Тэрэ һүни нэгэ хүниие сарай сооһоошье табяагүйб, — гэжэ Амгалан үдын хоолой һүүлдэ хуа мориёо эмээллэжэ, хомууд үмдэхүүлээд, аргаахан мордожо, бухал тээшээ гэшхүүлжэ ябахадаа, шэбшэбэ, — теэд тэрэ хүниие үнэхөөрөө хараагүй болоно гүб?.. Харааб! Тэрэл шальпагар Жамбалайл зууршалһаниинь худал байһан. Бэшэнииинь булта зүб болог. «Амгалан, Амгалан!» гэнэ. Тэрэ хүн ламбагайн хүреэн соо намда шэбэнээ ха юм. Мүнөөшье шэхэндэм дуулдажа байнал. Тэрэ хүн минии нэрыемни мэдэнэ, харин би юушье мэдээгүйб. Мүнөө хаана хаб? Һүүлдэнь буудалдаан, хашхаралдаан болоод лэ би тэрэ хүниие харааһаа алдажархёоб. Мүнөө баһал нэгэ хараһайб. Нэрыень мэдэжэ абаһайб!»

— Үгы, юундэ абяагүй морин дээрээ бэгзыгээд байшабаш? Түргэлыш! Бороо дахин орошохонь лэ. Али унташоо гүш? — гэжэ эхэнь бухалай хажууда тармуур баринхай хашхарба.

Амгалан бодолгото болоһондоо улагад гэн, мориинойнгоо жолооень хүдэлгэн, бухалаа тойруулба.

Эсэгэнь баһа «түргэлыт!» гэжэ хахад болошоһон һүриин хажууда асаараа даллаба.

Амгалан айлай ганса басаган һэн. Гэртэхиндээ тон эрхэ байбашье, ажал хүдэлмэридэ багаһаа хойшо бэрхэ һэн. Мүнөө үбһэ сабшахадаа, эхэ эсэгэ хоёрпоо оройдоо гээгдэдэггүй, бүри түрүүлэн, ногоон соогуур наадажа ябаад гараһандал, хүнгэхэнөөр алхалан сабшадаг.

Бухал шэрэхэ наһанһаа тэрэ мүнөө гараһаншье һаа, ондоо туһалха хүнэй үгы хадань хуа мориндоо мордохо ушартай болобо.

Тэрэнэй энэ бухалаа һүриин хажууда үшөө асараа дүй ябатар, бургааһанай саанаһаа нэгэ үндэр боро мори унаһан хүн гаража ерэбэ.

Амгалан гансата Жамбалые танижа, нюдэнэйнь урдуур хара сахаригууд мухарилдажа эхилбэ.

— Арайхан гэжэ олоболби. Ехэл холо газарта нюугдаа байнат, — гэжэ Жамбал эмээл дээрээ хажуулдижа, мэндын орондо, Амгаланай эсэгэдэ хандажа хэлэбэ.

— Нюугдааш гэжэ юун байхаб. Үбһэнһөө гаража ядашоод лэ байнабди, — гэжэ Галсан үбгэн бэлхүүһэсээ шарбаа нюсэгэн байһан аад, мүнөө самсаяа үмдэбэ.

— Зай, түрээ хэеы гэжэ хэлэхээ ерээб. Эсэгэмни байгаа һаа, өөрөө ерэхэ һэн бээ. Теэд тэрээндэм хоро уулгажа алаа. Галдан аха гэжэ юумэмни бии һааб даа. тэрэмни нэгэ урнигар һамга абаад. тэрэнэйнгээ хормойһоо шагтагалдаад, улаантаниие дахажа тонилоо. Мүнөө бүри тэрэнэй нэрэшье дурдаха дурамнигүй. Ахагүйб гэжэ һанадаг болошоогшоб, — гэжэ Жамбал хэлэбэ.

— Худамнай хайратай даа. Теэд яахаб... — гэжэ Галсан үбгэн толгойгоо маажаба, — түрэ хуримаймнай үдэр гаргагдаагүй үлэшоо ха юм даа. Эсэгэшни ламада гаргуулаад дуулгахаб гэһэн аад, үрдеэгүй хадань зууршалгамнай энээгээр дүүрээ гэжэ һанажа байгаабди.

— Мэдээшэгүй бү боло, үбгэжөөл! — гэн, Жамбал гансата хоолойгоо шанга болгобо, — үхэшэһэн хүнһөө юун удэр нэхээбши! Тиимэ ехээр заншал гурим сахидаг юм һаа, басаганайнгаа хойноһоо һайнаар хаража, энээнэз элдэбээр аашалуулхагүй байгааш. Хуулида харша хүниие табижархиха, хадамда ошохош гэжэ эхэ, эсэгынгээ хэлэһые дуулангүй, урдаһаань бодохо — энэтнай юун амитан гээшэб? Намһаа бэшэ хүн һаа, дүтэшье хүргэхэгүй һэн. Теэд эсэгынгээ зууршалһан ёһоор би ерэбэ гээшэб.

— Басаган тухайм яагаашье аймшагтай үгэнүүдые хэлэнэбта. Тиимэшье юумэн болоогүй юумэл даа. Үшөө залуу үхин хадаа хадамда түрүүн гарахагүй гээ һааб даа. Бултадаал тиигэгшэ һэмнай даа. Харин тэрэ ерүүл хүн тухай одоол Амгаланай гэм юу байхаб. Энэ зунһаа хойшо хэды олон хүн ябана, басагыем мүшхэнэ, мүрдэнэ, маанарыешье алаха түлэхэеэ һанана гээшэб. Тэрэ Баяндайн хүбүүн Доржошье, өөрөө Эрдэни ноёншье ерээ һэн. Маанарые хэды аймаг дуудана гээшэб! Хэзээ энэнь болихо юм? — гэжэ Галдан үбгэн Жамбалай урда борьбоёо гохнилгон, абяагүй болошобо.

— Тэрэ эндэһээ табигдаһан хүнтнай ламбагайн хашаа соо сагаан офицерые үшөө нэгэ хасагтайнь алаа. Тиигэхэдээ тэрэ хүн үшөөл эндээ бии гээшэ. Минии таниие хайрлаа, үмөөрөөгүй һаа, үни хада Амгалан, таанаршье шороной оёорто шархияа хатаажа хэбтэхэ байгаат. Мүнөө Доржо Баяндаев дахин наашаа ерэхэеэ байна. Одоол голдотнай хүрэхэнь ёһотой, — гэжэ Жамбал тон хамаагүй янзаар хэлэбэ.

— Үгы, Жамбал, хүргэмнай гээшэ ха юмши. Маанараа үшөө нэгэ абарыш, хэшээгыш даа. Бидэ наһандаа мартахагүйбди. Амгаланшье мартахагүй. Шамда ошоно бээ. Шамда ошоогүй аад, хэндэ ошохо юм. Гансал залуудаад, гүлмэрдөөд, түрүүн уй-хай болоо бээ. Басагыем хүлисыш, — гэн, тармуураа гартаа бариһан зандаа Жамбалай хажууда ерээд байһан Амгаланай эжы хэлээд, тармуураа газарта хаяжа, гараараа Жамбалай эмээлэй дүрөөһөөнь шагтагалдан, тэрэнэй хүлдэнь мүргэхэ һанаатай аһалдаба.

— Эжы! Яажа байнат! Энэ хүнһөө юун хайра гүйгаабта? Зорёон тиигэжэ байна ха юм!.. Жамбал, би шамда заяандаашье ошохогүйб гэжэ үшөө дахин хэлэнэб! Алаха һаа, намайе түргэн алаад орхи. Юундэ иимэ һалаха һандахаяа болиһон алмай шүдхэртэл амитамши! — гэжэ Амгалан тэрэнэй урдаһаа сэхэ ерэбэ.

— Энэтнай иимэл амитан лэ даа... Теэд яахаб, — гэжэ Жамбал Амгаланай эхэ, эсэгын урда сүхэрһэн, тэдэниие хайрлаһан мэтэ, альгаяа дэлгээгээд, морин дээрээ эрьелдэн, гэдэргээ хаража, — эй, наашаа ерэгты. Энэ эхэнэрые тушааха болообди! — гээд, ташуураараа ойн соорхой руу даллаба.

Тэндэһээ хазаар моритой, буу шуунуудые бэеэрээ дүүрэн шагтагалһан хэдэн хүнүүд гаража ерэбэ.

Галсан үбгэн тэрэнэй заримыень таниба, нүгөөдүүлыень оройдоо түрүүшынхиеэ хараба.

— Абаашаа, алаал, эдэшни! Юуншье гэһэн басаган болоо гээшэбши даа, Амгалан! Өөрыгөө хайрлахагүй юм һаа, түрэһэн эхэ, эсэгээ хайрлахаяа яанаш! — гэжэ хашхараад, Амгаланай эхэ Дулмажаб газар тэбэрин унашаба.

— Эжы! Эжы! Хүлисыш! — гэжэ Амгалан дээрэнь топгойжо, юушье хэхэ аргаяа оложо ядан байба.

— Жамбал, ши һамгаяа абаашаха болоош. Эсэгэтэйшни хэлсэжэ, худа ураг болоһон хойноо, мүнөө арсаха аргамнай үгы ха юм даа. Хожом һайн сагай тэхэрихэдэнь, түрэ хурим хэнэ бэзэбди. Гансал манай гүйлта юун байнаб гэхэдэ, энэ басагыемнай Баяндайн Доржын гарта бү үгыш даа. Энэ гүйлтыемнай дүүргэжэ шадаха байна гээшэ гүш? — гэжэ Галсан Жамбалда уйлаганан хандаба.

— Шадаха. Амгаланай намтай байхадань, ямаршье хүн үбһэнэй үзүүрээр хажуудань хүрэхэгүй... Эй, хүбүүд, моридһоо буугты! Түрэ найраа мүнөө эндээ эхилээ. Хожом бүхы Хэжэнгээр дүүрэтэр хэхэмнай барагдаха бэшэ! Архи тамхи, эдеэ хоол — хуу энэ ногоон дээрэ дэлгэгты! — гэжэ Жамбал бүдүүн бардам хоолойгоор хүнүүдтэ хашхараад, моринһоо түрүүлэн буужа, ара нюргандаа байһан таба һүрэдэгөө, бүһэдэнь зүүлгэтэй байһан һомонуудые, хэдэн гранатануудые, мүнгэн хутагаяа абажа, хажуудаа, модондо түшүүлэн табиба. Тэрээнтэй сугтаа ерэһэн хүбүүд баһал буунуудаа абажа, моридоо ногоондо эдеэлхыень табижа, эмээлнүүд дээгүүрээ бүгтэргөөтэй байһан арһан сумаануудые газарта буулгаба.

Галсан үбгэнэй отогой хажууда гал түлигдэжэ, тогоон табигдажа, сай бусалжа эхилбэ.

— Ой, юун гэһэн халуун сай гээшэб. Хилэһээнь бараад абахыншье аргагүйл. Бусалһан тогооной хилэ хүйтэн, буруудаһан һамганай юун хүйтэн гэлсэгшэ бэлэй? Жамбалнай одоол һанаһандаа хүрэжэ, халуухан һамгатай болохонь хаш! — гэлдэжэ, тэдэ зон гал тойроод энеэлдэшэбэ.

— Юугээ энеэлдээбтэ? Абяагүй бологты... Энээнһээ хойшо энэ минии һамган тухай хэнтнайшье юуншье гэжэ дуугархагүйт. Харана гүт, энэ хутага! Энэл хутагын эри танда харюу болохо. Тэрьелхэшье гээ һаатнай, туулган тобшо хүсэжэ ядахагүй. Энээнһээ хойшо таанар бултадаа минии мэдэлдэ орожо, хэхэ гэһэн юумыемни хэхэ, үгэ хүүрыемни шагнаха болоот. Хэн энээндэ арсаха байнаб, урагшаа гараг, түршэжэ үзэхэмни. Тиимэ хүн байна гү? Үгы гү? Тиибэл иимэ: мүнөө түрэ хэхэмни гэнэб. Бултадаа дуу дуулалдагты, хүхигты. Минии ехээр хүхихэ дурамни хүрөөд байна! — гэжэ Жамбал гэнтэ хутагаяа хуйһаань хоороо татаад, дүхэригэй тэгэндэ гүйжэ гараһан аад, мүнөө эндэ байһан зоной нэгэнэйншье абяа гарахаяа болёод, доошоо хараад булхылдан һуухадань, нэгэ бага амияа абажа, хутагаяа һөөргэнь хуйдань хэбэ.

Галсан үбгэн Дулмажаб хүгшэн хоёр Амгалан басаганайнгаа хоёр тээһээнь хүтэлөөд, галай хажууда нэгэ түгсэг дээрэ асаржа һуулгаад, шэшэрэлдэн байба.

Амгалан эхэ, эсэгээ хайрлажа, тэдэнэрэйнгээ үгыень дуулаха баатай болошобо. Жамбал тээшэ огто эрьенгүй, доошоо хараад һуужал һууба.

Мүнөө нюдэнһөөнь нэгэшье нёлбоһон гаранагүй, гурба-дүрбэн хүбүүд абяагүйгөөр ногоон дээрэ хүйтэн монсогор м я х а гаргажа табиба. Мориной эмээлэй ганзагаһаа шээтвэртиин шэлтэй архи буулгагдаба.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

Украинын уран зохёолой үдэрнүүд эхилхэнь

ХОЛЫН АЙЛШАД ЕРЭХЭНЬ

МАНАЙ уужам дэлгэр Эхэ ороной аха дүү республикануудай хоорондохи харилсаа холбооной бата бэхи байһан тухай олондо мэдээжэ.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа, аха дүү республикануудай соёл культурын, уран зохеолой үдэрнүүд 1971—1972 онуудта хаа хаанагүй үргэнөөр үнгэргэгдэһэн юм.

Украинын ССР-эй Волынска областиин түб хото Луцкда Буряадай литературын үдэрнүүд 1972 оной июнь һара соо үнгэргэгдөө һэн. Украинын уран зохёолшодой холбооной уряалаар уран зохёолшод Дамба Жалсараев, Цырен-Дулма Дондокова, Исай Калашников, Африкан Бальбуров, Дондок Улзытуев гэгшэд тиихэдэ Украинада ошожо, Баруун Украинын хотонуудаар айлшалжа, Волынска областиин предприятинуудай, ажахынуудай ажалшадтай уулзаһан байна.

Украинын болон манай уран зохёолшодой хоорондохи холбоо барисаан үнинэй түүхэтэй юм.

Үшөө 1954 ондо, Украинын ниислэл хото Киевтэ манай Буряадай литература болон искусствын үдэрнүүд үнгэргэгдөө бэлэй. Тиихэдэ буряад уран зохёолшодой зүгһөө Чимит Цыдендамбаев, Дамба Жалсараев, Даширабдан Батожабай, Гунга Чимитов. Николай Дамдинов гэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ хабаадаа һэн. Уран зохёолшоднай украин нүхэдтэеэ тиихэдэ танилсаа. «Барвинок» журналай редактор Богдан Чалый гэгшэ манай уран зохеолшодые «алтан ганжарта Киевтэй» танилсуулаа. Манай уран зохёолшод Украинын ахамад поэт Микола Бажанай гэртэ орожо гараа бэлэй.

Манай уран зохёолшо Африкан Бальбуров Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоев тухай материал суглуулжа, Днепр мүрэнһөө эхилээд, Ужгород хүрэтэр ошоо һэн.

Хани барисаанда холо гэжэ байдаггүй. Украин уран зохёолшодой номууд буряад хэлэн дээрэ оршуулагдана. Жамсо Тумуновай, Даширабдан Батожабайн, Цырен-Дулма Дондоковагай зохёолнуудһаа эхилээд, Цырен Шагжинай зүжэгүүд, Владимир Митыповэй повестьнууд украин хэлэн дээрэ оршуулагданхай. Украин агуу поэт Тарас Шевченкын номые үшөө дайнай урда тээ Бавасан Абидуев Цэдэн Галсанов хоёр буряад хэлэн дээрэ оршуулжа, хэблэлээр гаргуулаа һэн. Мүн поэт Чимит-Рыгзен Намжилов «Уляангир», «Катерина» гэһэн гайхамшагта поэмэнүүдыень оршуулжа, «Байгал» журналда толилуулһан.

Украинын Закарпатиин поэт Володимир Панченко Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоевто зорюулжа, поэмэ бэшээ. Тэрэнь Яруунын аймагай газетэдэ, «Байгал» журналда толилогдоо бэлэй.

Мүнөө манай республикада сентябриин 23-һаа Украинын литературын үдэрнүүд эхилхэнь.

Украинын ССР-эй «Радуга» журналай главна редактор уран зохёолшо Юрий Феодосиевич Ярмыш, хүн зоной дунда уран зохёол нэбтэрүүлхэ бюрогой директор Петр Ильич Осачук, Львовско областиин уран зохёолшодой организациин харюусалгата секретарь, поэт Ростислав Андреевич Братунь, Волынска областиин уран зохёолшодой организациин харюусалгата секретарь, поэт, драматург Александр Феофилович Богачук, поэт, прозаик Петр Петрович Мах гэгшэд манай республикада айлшалжа ерэхэнь.

Эдэ украин зохёолшод Сэлэнгын, Хяагтын аймагуудта ошожо, ажалшадтай уулзаха байна. Мүн Улаан-Үдын промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдтэй уулзаха юм. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ соо үнгэргэгдэхэ «Интернациональна хани барисаанай үдэшэдэ» хабаадаха байна. Һүүлдэнь айлшаднай алдарта Байгал далайе ошожо хараха.

Мэндэ амар, украин нүхэднай!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

МОСКВАҺАА ЕРЭҺЭН УРАН ЗОХЁОЛШО

Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо мэдээжэ зохёолшод сугларжа, «Современник» гэжэ номой хэблэлэй ахамад редакторай орлогшо В. И. Чукреевтэй уулзаба. Москваһаа ерэһэн айлшан өөрынгөө хүдэлжэ байдаг хэблэлэй хүдэлмэри тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. «Современник» хадаа залуу хэблэлнүүдэй тоодо ородог. Номой тус хэблэл национальна уран зохёолшодой бэшэһэн шүлэгүүдые, поэмэнүүдые, роман болон түүжэнүүдые хэблэжэ, олоной дунда нэбтэрүүлхэ шухала зорилго бэелүүлжэ байдаг.

Һүүлэй үедэ буряад олон номууд тэрэ хэблэлэй барлалгаар гаража, орон доторoo дэлгэрһэн байха. Харин һаяын сагта В. Корнаков, Д. Улзытуев болон бусад нүхэдэй ном гарахаар хүлеэгдэнэ. Тиихэдэ 1975 ондо гаргагдахаар Ц. Галановай, Д. Эрдынеевэй, А. Щитовой болон бусадай номууд хэблэлэй түсэбтэ оронхой.

Удаань В. И. Чукреев уран зохёолшодой асуудалнуудта харюусаа.

— Минии танайда ерэһэн зорилгонуудай нэгэн хадаа Буряадай уран зохёолшодтой саашадаа холбоо байгуулха хэрэг болоно. Холын хараата түсэбөө табихадамнай туһалха юм, — гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Москвагай эрхим хэблэлнүүдэй нэгэндэ буряад зохёолшодой номууд үшөөл олоор гараг лэ гэжэ үреэхэ дуран хүрэнэ.

Ц. ДОНДОГОИ.

Хоккей

ТАБАН МИНУТЫН ҮЛӨӨД БАЙХАДА...

КВЕБЕК. СССР-эй болон «Канада-74» гэһэн суглуулагдамал командануудай дунда эхилһэн түрүүшын уулзалга 3:3 тоотойгоор дүүрэбэ. Америкын эрхим хоккеист гэгдэһэн Бобби Халл гэгшэ нааданай һүүлшын табахан минутын үлөөд байхада СССР-эй суглуулагдамал командын ворота руу шайба сохижо оруулһан байна.

Нааданай түрүүшын хахадта Канадын хоккеистнүүд тоо нээһэн байгаа. Энэ шайбые Джон Маккензи гэгшэ сохижо оруулһан байна. Харин нааданай хоёрдохи хахадта Владимир Лутченко харюугай шайба оруулжа, тоо нээһэн байгаа. Энээнэй удаа Совет ороной хоккеистнүүдэй ворота руу Халл гэгшэ хоёрдохи шайба сохижо оруулжархиһан байгаа. Тэрэнэй удаа манай Валерий Харламов Владимир Петров хоёр нэжээд шайба талмайн эзэдэй ворота руу оруулжа, нааданайнгаа тоо 2:3 болгоһон байгаа.

Хоёр командын вратарьнууд Джерри Чиверс, Владислав Третьяк гэгшэд эрхим һайнаар наадажа, сугларагшадай зүгһөө һайшаагдаа.

ФРГ-гэй Иозеф Компала гэгшэ мүрысөөнэй главна судья байгаа.

(ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Канадын суглуулагдамал командын ворота руу ээлжээтэ шайбын оруулагдаад байхада, Владимир Петров, Борис Михайлов (зүүн гарһаа), мүльһэн дээрэ Марк Тардиф (дундань), вратарь Джерри Чиверс гэгшэд харуулагдана. ЮПИ—ТАСС-ай телефото.

УЗБЕГЭЙ ССР. Ферганска областиин Риштанска районой шабар амһарта үйлэдбэрилэгшэдэй урлан бүтээһэн зүйлнүүд суурхаһаар үнинэй юм.

һаяхан керамикаар гоё һайхан зүйлнүүдые бүтээдэг Риштанска заводто амһарта үйлэдбэрилхэ шэнэ технологи зохёогдоо.

Энэ жэлдэ тус предприяти 2 миллион тухай зүйлнүүдые бүтээхэнь. Тэрэнэй 20 мянга шахууинь Франци болон Чехословаки эльгээгдэхэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ; технолог Муазам Ташматова заводойнгоо продукци харуулна.

ТАСС-ай фотохронико.

КАРПОВ ТҮРҮҮШЫН ОЧКОТОЙ БОЛОБО

Совет ороной гроссмейстернүүд Корчной Карпов хоёрой дунда шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн нааданай хоёрдохи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Сентябриин 18-да үнгэргэгдэһэн хоёрдохи уулзалгадаа сагаанаар наадаһан Карпов 27-дохи ябадал дээрээ нүгөөдэеэ шүүһэн байна.

Гроссмейстернүүд эбаһаар хэдэн ябадалнуудые түргэ түргөөр хэһэн байгаа. Шатарай нааданда дуратай заримашуулай хэдэхэн минутаар хожомдожо ерэхэдэнь, хюлгэ дээрэ 19-дэхи ябадал хэгдээд байба. Корчной ээлжээтэ ябадалаа хэхэ болоходоо, удаан саг соо бодолгото болошоод һууба ха. Эндэ Карповай хэһэн һонирхолтой 19-дэхи ябадал бултанай анхарал татаа бшуу.

Корчной удаадахи ябадалнуудаа хэхэдээ, сагаан ноёной тала руу добтолго эмхидхэжэ ороно. Зүгөөр Карповай хэһэн һайн ябадал хараар наадагшын байдалые муу болгоһон байгаа. Тиин Карповай хэһэн хорин дүрбэдэхи ябадал хюлгэ дээрэ шахардуу байдал тохёолдуулба. Корчной саашадаа байдалаа шэнжэлжэ үзэхэдөө, бирахагүй байһанаа мэдэржэ, «шүүгдээб» гэхэ баатай болоо.

Карпов мүнөөдөө 1:0 тоотойгоор (тэнсэлгэн тоогдохогүй) түрүүлжэ ябана.

Гурбадахи уулзалгань сентябриин 20-до үнгэргэгдэхэ.

Телефон Телеграф Радио ХОЛЫН СААНАҺАА

ГАВАНА

Залуушуулай габшагай ажал

ТАСС

Хосе Мартин нэрэмжэтэ уласхоорондын бригадада ородог хүбүүд, басагадай хоёрдохи бүлэгынь Кубада ерэбэ. Италиин, Бельгиин, Швейцариин түрүү үзэлгэй залуушуулай түлөөлэгшэд тэрэнэй бүридэлдэ ороно. Энэ бүлэгтэй хамта тус бригадын гэшүүд 208 хүн болобо. Эдэнэр бултадаа Гавана провинциин Сейба райондохи Лос-Наранхос гэжэ һууринда байшан гэрнүүдые барина, плантацинууд дээрэ хүдэлнэ.

ХАНОЙ

Ното эльгээгдэбэ

ТАСС

Политическэ үзэл бодолойнь түлөө 200 гаран хүниие хуулита бэшээр шорон түрмэнүүдтэ сайгон захиргаанай хаажа байһантай дашарамдуулан, хоёр талын хамтын сэрэгэй комиссидахи РЮВ-эй ВРП-гэй сэрэгэй делегаци хиналта ба адаглалта хэхэ уласхоорондын комиссиин түрүүлэгшэдэ ното эльгээбэ. Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө түрмэдэ хаагдаһан хүнүүдые хэрзэгы муухайгаар хашана харшална, хэһээнэ зобооно гээд ното соо хэлэгдэнэ.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Орон доторнь үнгэргэгдэжэ байгаа Болгар-совет хани барисаанай һарын хэмжээ ябуулгануудые Софин хэблэл үргэнөөр толилно. Энэ хани барисаан Болгариин хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ газетэнүүд түрүү бэшэгүүд доторoo бэшэнэ.

Болгариин, Советскэ Союзай арминуудай дайшалхы хани барисаан тухай хөөрэһэн номер «Народна армия» газетэ гаргаа.

«Мүнөө манай орон дотор үнгэргэгдэжэ байгаа хани барисаанай һара арадуудай аха дүү ёһоной харилсаа холбооной һайндэр болоно», — гэжэ «Народна младеж» газетэ мэдээсэнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Японой ниитын мэдээжэ ажал ябуулагша, «Сока гаккай» гэдэг бүлгэмэй президент Дайсаку Икэдэтэй Москвада уулзажа хөөрэлдэбэ гэһэн корреспондентнүүдэйнь мэдээсэлнүүд Японой бүхы түбэй газетэнүүдтэ толилогдоо. Эб найрамдал ба аюулгүй байдалые саашадань бэхижүүлхэ, хани хүршэ ёһоной харилсаа хүгжөөхэ тухай хөөрэлдөөнүүд болоһон байна гэжэ тэмдэглэнэ.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIX сессиин Нью-Йоркдо нээгдэһэн тухай мэдээсэлые элдэб оронуудай газетэнүүд, үргэнөөр толилно. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын сессидэ ерэһэн тухай мэдээсэлые Франциин «Юманите» газетэ тунхаглаа. Шахардуу байдал һуларуулха, эб найрамдалта политикая Советскэ Союз саашадаашье залан сэхээр бэелүүлхэ байха гэжэ тэрэнэй аэродром дээрэ буумсаараа хэлэһэн үгые газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН XXIX СЕССИ НЭЭГДЭБЭ

ТАСС

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIX сесси эндэ нээгдэбэ. Уласхоорондын шахардуу байдалай һуларжа байһые сессиин түрүүшын үдэрэй хүдэлмэри элирхэйлэн харуулаа.

Сессиин түрүүлэгшээр нэгэн һаналтайгаар һунгагдаһан Алжирай гадаадын хэрэгүүдэй министр Абдель Азиз Бутефлика үгэ хэлэхэдээ, шахардуу байдал һуларуулгада али болохоор нүлөөлхэ, уласхоорондын эб найрамдал хангаха, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ гээшэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин уялга болоно гэжэ тэмдэглээ.

Гэхэ зуура, дэлхэй дээрэ хёмороо зүришэлдөөтэй газарнууд үшөөл бии байһаар гэжэ А. Бутефлика мэдүүлбэ. Дэлхэйн зарим районуудта дайнай хара үүлэн байлайна. Кипртэхи, Дүтын Зүүн зүгтэхи, Зүүн-Урда Азидахи байдал шахардуу байһаар. Кипрэй асуудалые шиидхэхын тула энэ гүрэнэй газар дайда дээрэһээ гадаадын бүхы сэрэгүүдые гаргаха шухала.

Эрхэ сүлөөгэйнгөө, национальна бэеэ даалһан байдалайнгаа түлөө тэмсэлэй хүшэр бэрхэтэй зам гаталһан гурбан гүрэниие — Бангладеш, Гвиней-Бисау ба Гренадые ООН-ой гэшүүндэ абалга сессиин түрүүшын үдэрэй шухала асуудал болоһон байна. Мүнөө дэлхэйн 138 гүрэн ООН-до оронхой. Энэ ушар уласхоорондын байдалые саашадань һайжаруулха, ООН-ой хүсэ нүлөө бэхижүүлэн нэмээхэ арга олгохо болоно.

Олон оронуудай түлөөлэгшэд сессиин трибунада гаража, ООН-ой шэнэ гэшүүдые халуунаар амаршалба.

Болгариһаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Г. Грозев бүлэг социалис гүрэнүүдэй үмэнэһөө үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалга национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ, демократическа ба түрүү үзэлтэй социальна хубилалтануудые хэлгэдэ ехэ туһа хүргэнэ гэжэ мэдүүлээ. Колониализмда, империализмда эсэргүүсэн тэмсэгшэ Азиин, Африкын, Латиин Америкын арадууд социалис оронуудай зүгһөө хододоо дэмжэлгэ, туһаламжа абажа шадаха гээд Г. Грозев тэмдэглэбэ.

СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Я. А. Малик үгэ хэлээ. Эрхэ сүлөөгэйнгөө, национальна бэеэ дааһан байдалайнгаа түлөө тэмсэдэг бүхы арад зониие Советскэ Союз дэмжэдэг байгаа, саашадаашье дэмжэхэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Уласхоорондын байдалай һайжаралга, шахардуу байдалай һуларалга Азиин урда захадахи гүрэнүүдэй хоорондын харилсаае нилээд һайжаруулһан байна гэжэ совет түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ. Индиин, Бангладешэй, Пакистанай гүрэнэй ажал ябуулагшадай хамтын хүсэлэл оролдолгын ашаар бүмбэрсэг дэлхэйн энэ хубида эб найрамдал хангагдаха аргатай болоһон байна.

Эрхэ сүлөөгэйнгөө, национальна бэеэ дааһан байдалайнгаа түлөө тэмсэхэдэнь, Гвиней-Бисаугай арад зондо Советскэ Союз ехэ туһа хүргэһэн, дэмжэлгэ үзүүлһэн, саашадаашье үзүүлхэ байна гэжэ Я. А. Малик тэмдэглээ.

Кипрһээ ООН-ой дэргэдэ байдаг түлөөлэгшэ З. Россидисай гуйлтаар Кипртэхи байдал тухай асуудал ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIX сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаһан байна. Кипрһээ гадаадын бүхы сэрэгүүдые гаргахаар хараалһан Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэринүүд мүнөө болотор дүүргэгдээгүй байһаао гэжэ Кипрэй түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Гадаадын бүхы сэрэгүүдые гаргажа, Кипртэ бэеэ дааһан байдал олгохо, газар дайдыень бүрин бүтэн байлгаха арга олгохо тухай зүб эрилтэнүүдыемнай Генеральна Ассамблей дэмжэхэ гээд найдажа байһанаа Кипр мэдүүлнэ гэжэ тэрэ хэлээ.

БЕРЛИН

ГДР-тэхи СССР-эй ПОСОЛЬСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

ТАСС

ГДР-эй хоёр гражданиние автомашинынгаа багажник соо хээд, нюусаар Баруун Берлин худар абаашаха һэдэлгэ гаргаһан, Баруун Берлиндэхи американ гарнизоной сэрэгэй алба хаагша дүрбэдэхи классай мэргэжэлтэ Уильям Медли сентябриин 10-да ГДР-эй ниислэлэй хилын сахюулай Фридрихштрассе гэдэг хиналта-шалгалтын пунктда баригдаһан байна.

Зохихо зургаануудай зүгһөө мүрдэлгэ хэхэдэнь, У. Медли ГДР-эй ниислэл хотодо ороһоноо һамбаашалан, «хүнүүдые худалдадаг» этэгээдүүдтэй үгэсөө хэһэн байгаа гээд элирүүлэгдээ. Иимэ гэмтэ ябуулга хэһэнэйнгээ түлөө У. Медли ехэ мүнгэн шанда хүртэхэ байба.

Германиин Демократическа Республикын уголовно кодексын 105-дахи параграфай хоёрдохи пунктые тэрэ эбдэжэ, гэмтэ ябуулга хэһэн байна гээд мүрдэлгын материалнууд элишэлэн харуулаа.

Американ сэрэгэй алба хаагша гэмээ бүрин мэдэрнэб гэжэ гараа табяад, гэмшэжэ байһан тухайдаа мэдүүлбэ.

Энэ ушарые хараада абажа, уласхоорондын шахардуу байдал улам һуларуулхые эрмэлзэн, совет сэрэгэй засаг ГДР-эй тусхайта захиргаантай зүбшэлэн, мүрдэлгын материалтайнь хамта У. Медлиие американ засагаархидта дамжуулха тухай шиидхэбэри абаһан байна.

Сентябриин 17-до Генрих—Гейне—Штрасседахи хилын харуулай КПП-дэ У. Медли Баруун Берлиндэхи американ захиргаанда дамжуулан үгтөө.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ажалай хэшээл һургуулида» — түрүү бэшэг. Республикын колхозууд болон совхозуудта үбһэ, таряа хуряалгын, намарай паар хахалалгын ябаса тухай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ. «Алас-Дурна зүгэй хүгжэлтын холын хараата түсэбүүд» — Ю. Неделько гэгшын статья. Хилын саанаһаа.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хүдөөгэй ажалшадые культурнаар хангалга» — Т. Волынцевагай статья. «Улаан-Үдын силикатна хирпиисын заводто хүсэнүүдые ашаглалга юундэ унжагайрнаб» — И. Логинов болон В. Ананинай статья. Түрэл орон доторнай.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Дуунайшни түлөө һайн даа, Кола» — М. Молоновой статья. Хэблэл тараалгын кампани. Спортын һонинууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — **Үнгэтэ.** Мультфильмнүүдэй программа. 15.05 — Шэнэ һонин. 15.15 — **Үнгэтэ.** «Зураг бухэндэнь — наранай элшэ туяа». 15,30 — Социалис Ажалай Герой И. В. Комзинтой хөөрэлдөөн. 16.15 — «Хаанай бэри» — фильм-оперо.

Улаан-Үдэ. 17.50 — Дамжуулгын программа. 17.55 — «Айлшалан ерыш, онтохон» — багашуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 18.20 — «Вашу лапу, медведь» — документальна фильм.

«Орбита». 19.00 — «Время» — шэнэ һонинной программа. 19.30 — **Үнгэтэ.** Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. СССР — Канада.

Улаан-Үдэ. 21.30— «Маоизмда шудэрлэгдэһэн Хитад орон» (буряад хэлэн дээрэ). 21.45 — «1974 оной ургаса». 22.10 — Багахан концерт.

«Орбита». 22.30 — «Земля, до востребования» — уран һайханай фильм (2-дохи сери). 24.00 — «Время» — шэнэ һонинной программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Мой друг Нодар» — уран һайханай фильм. 21.00 — «Үдэшын Улаан-Үдэ».

«Орбита». 21.30 — РСФСР-эй гүрэнэй арадай коллективүүдэй фестиваль. Пятницкиин нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ ород арадай хоор дуулаха.

ҮНШАГТЫ[НЬ] һонирхохо[…] байхат

ДУЛААН ОРОНЬОО ЭСТОНИ ХУДАР

ЗАБАЙКАЛИДА ОЛД[…]

БАШНИ БЭРГЭН ЗАҺАГДАБА

ҺАЛХИН ТЭЭРМЭНҮҮДЭЙ ТҮҮХЭЭШЭ

(АПН—ТАСС)

Редакторай орло[гшо] М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефо[н]…
г. Улан-Удэ, ул. […] — 54-54, приёмная […] 54-93, зам. редактор[а] 62-62, отв. секрета[ря] 50-52, секретариат[…] отделы: партийной жизни […] 60-91, сельского хозяй[ства] — 64-36, 63-86, пропаг[анды] и агитации — 56-23, [про]мышленности и строит[ельства] — 61-35, советского строительства и быт[а] 69-58, культуры и школ[…] 60-21, писем и рабсел[ькоров] — 67-81, информац[ии] 34-05, общественная пр[иемная] — 56-62, машинное бю[ро] — 57-63, фотолабора[то]рия — 33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00557. Заказ № […]